



СОЦЫУМ

Міфічныя істоты з чужых краёў.
Ці патрэбны нам "хэлоўіны"
і хто сапраўдны гаспадар
навагодніх свят?

стар. 5



СУБОТНІЯ СУСТРЭЧЫ

Да кожнага студэнта –
"душа мая".
Усе сакрэты кансерваторыі –
у адным інтэрв'ю

стар. 6



ПОГЛЯД З ХХІ СТАГОДДЗЯ

Акварыум замест падлогі
і кароль вузкакалейкі.
Шалёны поспех тагачасных
беларусаў

стар. 14



ГІСТАРЫЁГРАФ

Што яднае Бальзака з Беларуссю?
Паштовы раман даўжынёй
у 18 гадоў

стар. 15



V НАЦЫЯНАЛЬНЫ ФОРУМ
МУЗЕЇ БЕЛАРУСІ
МІНСК 2022

КІРМАШ ІДЭЙ НА МУЗЕЙНАЙ ПЛОШЧЫ

Звяршыўся V Нацыянальны форум "Музеі Беларусі". Досвед калег – найлепшы сувенір, які ўдзельнікі мерапрыемства прывезлі са сталіцы ў свае рэгіёны. Значыць, неўзабаве культурнае жыццё і буйных гарадоў, і ўтульных райцэнтраў дапоўняць новыя выставы, экскурсіі, даследчыя праекты, імпрэзы і музейна-педагагічныя заняткі.

Форум стаўся не толькі ўнікальнай пляцоўкай для абмену напрацоўкамі, але і выдатнай магчымасцю для прафесіяналаў праверыць, ці паспяваюць яны за калегамі, у чым трэба ўдасканалвацца, а ў чым можна смела лічыць сябе лідарамі.

Працяг тэмы – на стар. 4



“Беларусь сёння – цытадэль традыцыйнай культуры і маралі. Гэтак будзе заўсёды”.

Прэзідэнт Рэспублікі Беларусь Аляксандр ЛУКАШЭНКА

Выязное пасяджэнне Прэзідэнтскага Савета Міністраў адбылося 2 снежня ў Пінску. Асабліва увага была надалена стварэнню пунктаў росту ў рэгіёнах, узяўшы сацыяльна-культурнага ўзроўню жыцця і павышэнню прыватнасці рэгіёнаў для людзей.

Прэм’ер-міністр Раман Галоўчанка адзначыў, што гарады і раёны з колькасцю насельніцтва 80 тысяч чалавек і большай маюць неабходныя вытворчыя і працоўныя рэсурсы.

Міністр культуры Анатоль Маркевіч наведваў Музей Беларускага Палесся.

Фестываль “Разам мы зможам больш” распачнецца ў Матілёве 13 снежня. Мерапрыемства Саюзнай дзяржавы збор творчых дэлегатаў, у складзе якіх людзі з інваліднасцю, старэйшыя за 18 гадоў, з розных куткоў Беларусі і Расіі.

Мэта форуму — захаваць агульную культурную прастору, а таксама развіццё супрацоўніцтва дзвюх краін у сферы творчасці людзей з інваліднасцю.

Пасяджэнне Рэспубліканскага савета па гістарычнай палітыцы пры Адміністрацыі Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь прайшло 8 снежня. Разглядаліся пытанні графікі і скульптурны ў сферы гісторыі, праблемы падрыхтоўкі мастакоў, Асобна абмеркавалі гістарычную адукацыю ў школах і ВНУ.

Пытанне экскурсійнай дзейнасці таксама важнае. З 1 студзеня ўступяць у сілу законы, якія рэгламентуюць падрыхтоўку экскурсаводаў і атрыманне ім кваліфікацыі, — сказаў кіраўнік Адміністрацыі Прэзідэнта Ігар Сергяенка.

А накіонт помніка народнаму адзінству Ігар Сергяенка адзначыў, што скульптурна павінна знаходзіцца ў цэнтры Мінска.

Рэспубліканскі семінар па пытаннях прыцягнення інвестараў і аднаўлення гісторыка-культурных каштоўнасцей, уключэння гісторыка-культурных каштоўнасцей у эканамічны абарот правялі ў Мінску. Прадстаўнікі Міністэрства культуры сумесна з Дзяржаўна-аграмаёнасцю, Мінэканомікі і Нацыянальным агентствам інвестыцый і прыватызавання абмеркавалі рэалізацыю планаў аб’ява-канкамаў і Мінгарвыканкама на 2022—2025 гг. па захаванні ГКК, спрачэўні рэалізацыю работ, дзяржаўнай рэгістрацыі і продажу. Акрамя таго, гаварылі пра механізмы стымуляцыі, спосабы інвеставання і магчымасці інтэрактыўнага партала “Дарожная карта інвестара”.

Мінскі дзяржаўны мастацкі каледж імя А. К. Лебавы адзначыў 75-годдзе. Падчас святковага канцэрта першы намеснік міністра культуры Валерый Грамала зачытаў прывітаньні ад імя міністра культуры Анатолія Маркевіча. Калектыву каледжа быў узнёс гонар ад імя Ганаровай граматы, а выкладчыку Алене Захаранка ўручылі нагрудны знак Міністэрства культуры.



Падчас падпісання дагавора паміж Карэўскай і Беларускай філармоніямі

Вектар супрацоўніцтва вызначаны

Рабочы візіт дэлегатаў Рэспублікі Карэя ў Рэспубліку Беларусь адбыўся 7 і 8 снежня.

У першы дзень афіцыйных мерапрыемстваў міністр культуры Анатоль Маркевіч правёў сустрэчу з намеснікам прэм’ер-міністра Урада Рэспублікі Карэя



Форум талентаў і творцаў

Чарговае апаратнае нарада міністра культуры Рэспублікі Беларусь Анатолія Маркевіча з начальнікамі ўпраўленняў і аддзяленняў Міністэрства адбылася 6 снежня. Дзякуючы сродкам відэасувязі, у пасяджэнні паўдзельнічалі таксама начальнікі ўпраўленняў культуры абласных выканаўчых камітэтаў.

Абмяркоўвалі пытанні арганізацыі мерапрыемстваў сферы культуры, што пройдуць неўзабаве.

Беларуская дэлегацыя возьме ўдзел у XV Форуме творчай і навуковай інтэлігенцыі краін-ўдзельніц Садружнасці Незалежных Дзяржаў, які адбудзецца з 12 па 14 снежня ў сталіцы Узбекістана горадзе Ташкенце. Тэма сёлеташняга мерапрыемства — “Гуманітарнае супрацоўніцтва: досвед трыццаці гадоў і перспектывы развіцця”.

Лічбы ў разліковаку вырастаюць

У нашай краіне павялічылі надбавкі для работнікаў культуры. Адапаведна пастанова профільнага міністэрства апублікаваная на Нацыянальным прававым Інтэрнэт-партале.

Ад 1 студзеня 2023 года надбавка за працу ў сферы культуры работнікам бюджэтных аргані-

зацы. У рамках форуму пройдзе выстава “Абліччы Садружнасці”, а таксама цырымонія ўручэння Міждзяржаўнай прэміі “Зоркі Садружнасці” і Міжнароднай прэміі “Музыка надзеі”, арганізатарамі якая выступаюць Міністэрства культуры і Гомельскія абласныя выканаўчы камітэт. У спабодніцтве ўдзельнічаюць навучныя дзіцячыя школы мастацтваў, сярэдніх школ, гімназій і гімназій-каледжаў мастацтваў у трох узроставых групам: малодшай (ад 8 да 10 гадоў), сярэдняй (ад 11 да 13 гадоў) і старэйшай (ад 14 да 16 гадоў). Пераможцы атрымаюць права на залічэнне без уступных іспытаў ва ўстановы адукацыі ў сферы культуры. (Працяг на стар. 3.)

па сацыяльных пытаннях Ларысай Падсалнік і міністрам культуры Рэспублікі Карэя Аляксеем Лясенюнам. Удзельнічалі таксама ў далейшага культурнага супрацоўніцтва Беларусі і Карэі, узаемадзейніа ў сферы тэатральна-канцэртнай дзейнасці, музейнай і бібліятэчнай справе, а таксама арганізацыі сумесных праектаў.

Акрамя таго, прайшлі перамовы Беларускай і Карэўскай дзяржаўных філармоній. Абмяркоўваліся абменныя гастролі творчых калектываў і салістаў. Адбылося ўзагодненне праекта і падпісанне мемарандума аб супрацоўніцтве.

Насычаную праграму падрыхтавала Нацыянальная бібліятэка Беларусі. Цытам экскурсіі ганаровых гасцей пазнамілі са 100-гадовай гісторыяй установы, архітэктурнымі асаблівасцямі і тэхнічнымі магчымасцямі “алмаза велаў”, інфармацыйнымі рэсурсамі і сацыяльнай дзейнасцю Нацыянальнай бібліятэкі.

Падчас сустрэч прадстаўнікі Беларускага і расійскага бакоў абмяняліся каштоўным вопытам і выказалі надзею на далейшае плённае супрацоўніцтва.

У Гомельскім дзяржаўным каледжы мастацтваў імя Нестара Сакалоўскага з 12 па 16 снежня зладзіць XIX Міжнароднае дзіцячы конкурс “Музыка надзеі”, арганізатарамі якая выступаюць Міністэрства культуры і Гомельскія абласныя выканаўчы камітэт. У спабодніцтве ўдзельнічаюць навучныя дзіцячыя школы мастацтваў, сярэдніх школ, гімназій і гімназій-каледжаў мастацтваў у трох узроставых групам: малодшай (ад 8 да 10 гадоў), сярэдняй (ад 11 да 13 гадоў) і старэйшай (ад 14 да 16 гадоў). Пераможцы атрымаюць права на залічэнне без уступных іспытаў ва ўстановы адукацыі ў сферы культуры. (Працяг на стар. 3.)



Віват, культурная сталіца!

Рэспубліканская акцыя “Культурная сталіца — 2022” завершана: цырымонія ўрачыста закрыцця адбылася ўчора ў Палацы культуры “Орша”.

Гэты маштабны праект ладзіцца Міністэрствам культуры Беларусі з 2010 года. Сёлета пачэсны статус “Культурная сталіца года” — за Оршай.

Ганаровае званне не толькі высокая ўзнагарода, але і прызнанне заслуг па захаванні гістарычных каштоўнасцей, умацаванні і развіцці культурных традыцый і сувязей. І створаная ва ўстаноў культуры, у самім горадзе інфраструктура дазваляе ладзіць акцыі на самым высокім арганізацыйным, творчым узроўні прывесці мноства імпрэз.

Першым тэматычным блокам сталі мерапрыемствы па захаванні гісторыка-культурнай спадчыны: міжнародны пленэр і конкурс ганчарства “Гліна співае” з аднаўленнем знакамітага Копыскага

кірмашу, міжнароднае фестываль прываслаўнай культуры “Беларусь прываслаўная” з адкрыццём скульптурнай кампазіцыі “Сям’я — залог міру”, рэгіянальны фестываль гармоніка “Гагарынскія сустрэчы”, адкрыццё майстэрні па аднаўленні і вырабе мужчынскіх галаўных убораў “Картузаршы” ды іншыя.

Другі блок уключаў шматлікія імпрэзы па развіцці дзіцячай творчасці. Найбуйнейшыя сярэд іх — міжнародны фестываль-конкурс сучаснага мастацтва і кратываўнай творчасці “Апельсінавая бярэза”, конкурс на спартыўных балных танцах Stellar Step — 2022, фестываль-конкурс духавай музыкі “Віват, аркестр!”, рэгіянальны шматжанравыя конкурсы “Ветразі надзеі”, “Буду зоркай”.

Разлічаныя і значныя праекты па патрыятычным выхаванні: рэспубліканскі конкурс патрыятычных песні “Сэрца датчыны”, конкурс малых выканаўцаў “Песні юнацтва нашых бацькоў”, вахты памяці “Орша — горад ге-

раічны”, “Яны вызвалялі Оршу”, фестываль мастацкай творчасці ў узелам ветэранскіх калектываў “Песня застаецца з чалавекам”, “Срэбны век”.

Таксама на працягу года праводзіліся культурныя мерапрыемствы рознай скіраванасці: міжнародная выстава “Калегіум” і міжнароднае біенале “Калегіум KIDS”, кашэрт-праслухоўванне ўдзельнікаў нацыянальнага адбору Міжнароднага музычнага конкурсу “Віцебск” у рамках Міжнароднага фестываля мастацтваў “Славянскі базар у Віцебску”, танцавальны праект “Вясновы баль у Оршы”, культурна-забавальныя праекты “Ноч у музеі” і “Вечар у бібліятэцы”, шоу-праграмы “Містар Орша” і “Ізаальная пара”, конкурс на найлепшую шматдзятную сям’ю, фестываль харэаграфічных калектываў “Пакаленне Next”... Таксама падчас традыцыйнага прафесійнага свята тэатральна-музычнага прываслаўнага імпрэза “Ізумлёны край”, якую плануецца зрабіць штогадовай.

Цыкл мерапрыемстваў быў прывесчаны і юбілею Оршы — сёлета раённы цэнтр адсвяткаваў 955-годдзе. Толькі гэтых горада сабраў больш за 25 тысяч глядачоў і ўдзельнікаў! Усяго ж на працягу года праведзена больш за 120 розных праектаў.

Акрамя таго, сёлета ўдзелны ў эксплуатацыю новы будынак Валена-гістарычнага музея імя Героя Савецкага Саюза К. С. Заслонова, а пасля капітальнага рамонтна зноў адчыніў дзверы Палац культуры Барані.

Як бачна, Орша — горад са значным культурна-эканамічным і навуковым патэнцыялам, зольны ажуіццяўляць новыя ідэі і праекты. Раённы цэнтр мае ўсе магчымасці як у творчым, так і ў матэрыяльна-тэхнічным плане, з поспехам рэалізаваў канцэпцыю рэспубліканскай акцыі “Культурная сталіца года” і ўнёс значны ўклад у захаванне і прымяжэнне культурнай спадчыны Беларусі.

Творчую эстафету “Культурная сталіца” Орша перадала Слуцку.

Музычны марафон

3 12 па 16 снежня ў Гомелі адбудзецца заключны этап XIX Міжнароднага дзіцячага конкурсу “Музыка надзеі” ў намінацыі “Фаргіяна”.

Спаборніцтва праводзіцца штогод, і з самага пачатку — з 1996 года — галоўнай музычнай пляцоўкай з’яўляецца Гомельскі дзяржаўны каледж мастацтваў імя Н. Ф. Сакалоўскага. Кожны год афармляюць дзеш дэманструюць зольнасці ў адноў з намінацыяй, сапернічаюць ў ігры на фаргіяна, струн-

ных смычковых, дзяхав і ударных інструментах. Сёлета на заключны этап конкурсу падзелена 51 заяўка. Гэта ўдзельнікі з розных куткоў нашай краіны, а таксама з Расіі і далёкага замежжа.

Міністэрствам культуры Рэспублікі Беларусь зацверджаны склад журы, якое ўзначалівае Уладзімір Андрэевіч Дулаў — загадчык кафедры спецыяльнага фаргіяна Беларускай дзяржаўнай акадэміі музыкі, лаўрэат міжнародных конкурсаў, дацэнт. Сярод запрошаных экспертаў Дзмітрый Анатольевіч Лодкоў — дацэнт кафедры спецыяльнага фаргіяна Маскоўскай дзяр-

жаўнай кансерваторыі імя П. І. Чайкоўскага, лаўрэат міжнародных конкурсаў; Ірына Юр’еўна Аношка — загадчык кафедры музычнай педагогікі, гісторыі і тэорыі музыканальніка дзяржаўнага мастацтва БЛАМ, кандыдат мастацтвазнаўства, дацэнт; Ірына Анатольеўна Хрулькова — прафесар кафедры спецыяльнага фаргіяна Сарагаўскай дзяржаўнай кансерваторыі імя Л. В. Собінава; Аніат Сяргееўна Нерсесян — прафесар Ерэванскай дзяржаўнай кансерваторыі імя Камітаса, заслужаная артыстка Арменіі.

Ва ўрачыстым адкрыцці творчага спаборніцтва паўдзельнічаюць прадстаўнікі Міністэрства культуры Беларусі, Гомельскага аблвыканкама. Таксама на мерапрыемстве выступілі сімфанічны аркестр Малдзельскага дзяржаўнага музычнага каледжа імя М. К. Аліскага пад кіраўніцтвам Ратара Сарока.

Конкурсныя праслухоўванні першага тура пройдуць 13 снежня, 14-га зладзіць канцэрт Дзмітрыя Лодкоўска, 15-га адбудзецца другі тур. Узагараў завершыцца 16 снежня Міжнароднае дзіцячае конкурсу “Музыка надзеі”.

Конкурсныя праслухоўванні першага тура пройдуць 13 снежня, 14-га зладзіць канцэрт Дзмітрыя Лодкоўска, 15-га адбудзецца другі тур. Узагараў завершыцца 16 снежня Міжнароднае дзіцячае конкурсу “Музыка надзеі”.

Ва ўрачыстым адкрыцці творчага спаборніцтва паўдзельнічаюць прадстаўнікі Міністэрства культуры Беларусі, Гомельскага аблвыканкама. Таксама на мерапрыемстве выступілі сімфанічны аркестр Малдзельскага дзяржаўнага музычнага каледжа імя М. К. Аліскага пад кіраўніцтвам Ратара Сарока.

Конкурсныя праслухоўванні першага тура пройдуць 13 снежня, 14-га зладзіць канцэрт Дзмітрыя Лодкоўска, 15-га адбудзецца другі тур. Узагараў завершыцца 16 снежня Міжнароднае дзіцячае конкурсу “Музыка надзеі”.

Памочнік у тваёй справе!



Ташчана Печур, намеснік дырэктара па вучэбна-вытворчай рабоце Ашмянскай дзіцячай школы мастацтваў:

— Пешым, што агуляльнікі газеты з увагай ставіцца да нашых матэрыялаў. Адночы выдалася магчымасць парамыляць па тэледаме з Яўгенам Рагіным. Яўген Мікалаевіч сам звязваў з намі, каб абкаваць дэталі публікацыі. Размова не абмежавалася некалькімі хвілінамі і парай дзяржаўных фраз. Чуюся шчыра цікавіцца да нашага мерапрыемства і да нас саміх. Гэта будзе нечакана і прыемна. Пэўна, недарма працеём!

У цэлым на старонках “Культуры” хацелася б бачыць больш тэкстаў пра дзейнасць дзіцячых школ мастацтваў. І яшчэ адна прапанова. Займалася было б прачытаць пра сваю імпрэзу ці ўстанову, калі б іх укачаў і апісаў журналіст. Частыя камандзіроўкі, магчыма, і прыемна, але мне здаецца, што падзеіныя крокі прызму погляду карэспандэнта-прафесіянала матэрыял пра дзень, праведзены ў бібліятэцы, ДШМ, музеі ці Dome культуры, быў бы цікавы ўсім!



Надзея Некрашэвіч, метастаў Жыткавіцкага раённага цэнтру народнай творчасці і арганізацыі волоньскага часу насельніцтва:

— Газета з’яўляецца носьбітам культурнай спадчыны краіны і захавальніцай базавых каштоўнасцей. Гэта вельмі прыемна. Нас уражае разнастайнасць артыкулаў. Выданне размяшчае матэрыялы па гісторыі, этнаграфіі, фальклору, прапаганду творчасці дзяхав мастацтва.

Усё, што існуе на Зямлі, мае свае карані. Для нашага калектыва “Культура” залёгчы была, ёсьць і будзе той асновай, тым каранямі, якія напуўняюць дзейнасць жыватворнай сілай. З дапамогай газеты мы ўважліва сочым за мерапрыемствамі, падзеямі ў прафесійнай сферы, што праходзяць у краіне. Радасна сустракацца на старонках штотыднёвіка імяны калет. Разам робім адну справу: імкнемся адрадыць і папулярызаваць беларускія традыцыі, абрады і народныя промыслы, далучыць яе мага больш людзей да нацыянальнай культуры, выклікаць цікавасць да айнайнай гісторыі.

Але час не стаіць на месцы. Вяртуннае трэба ўдасканальваць ёсць, адкрываць на карце Беларусі новыя культурныя мясціны. Хто, як не карэспандэнты газеты, павінны быць туды ў авангардзе.

Дзякуем “Культуры” ад чыстага сэрца, што яна знаёміць чытачоў з нашай дзейнасцю, з нашымі майстрамі, і творчасцю!

У Мінску 3 і 4 снежня адбыўся V Нацыянальны форум "Музей Беларусі". Мерапрыемства, якое ўпершыню правялі ў Гродне ў 2012 годзе, сёлета разгарнулася ў спартыўна-культурным цэнтры Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта культуры і мастацтва пад слоганам "Музей. Спадчына. Памяць". На форуме былі прадстаўлены восемдзят чатыры аічыныя музеі, а таксама дванаццаць музейных устаноў Расійскай Федэрацыі. Толькі за першы дзень мерапрыемства наведала каля дзвюх тысяч чалавек, але пільн гасцей не слабела і назаўтра.



Цырымонія адкрыцця

Музей — гэта крута!

Галоўныя экспанаты краіны, сабраныя ў адным месцы

Гасцей і ўдзельнікаў форуму прывітаў міністр культуры Анатолій Маркевіч, які падзякаваў музейным супрацоўнікам за іх штодзённую пільную, няпростаю, але важную работу. Граматамі Міністэрства культуры былі ўзнагароджаныя Беларускі дзяржаўны гісторыка-археалагічны музей імя Айначыннай вайны, Беларуска-краязнаўчы музей імя Героя Савецкага Саюза Канстанціна Засланава, Гродзенскі дзяржаўны гісторыка-археалагічны музей, Жлобінскі гісторыка-краязнаўчы музей імя Еўдакіма Раманава, Мінскі абласны краязнаўчы музей і Нацыянальны гістарычны музей.



Міністр Анатолій Маркевіч аглядае экспазіцыю форуму



Ля стэнда Бярозаўскага гісторыка-краязнаўчага музея



На стэндае Жлобінскага гісторыка-краязнаўчага музея



У экспазіцыі Мінскага абласнога краязнаўчага музея

тырох секцый па тэмах патрыятычнага выхавання праз музейную дзейнасць, музея як тэрыторыі гістарычнай памяці, музея і спалчэння, а таксама культуры і побыта музеяў. Адбыліся і круглыя столы з удзелам прадстаўнікоў расійскіх музеяў, прысвечаныя праблемам і перспектывам развіцця культурна-пазнавальнага турызму. Значная ўвага ў рабоце форуму надавалася спецыфічным арганізацыям музейнай работы з дзесцімі і людзьмі з інваліднасцю, прымяненню новых тэхналогій і прамоцыі музеяў ў сацыяльных сетках.

Невыпадкова ў рамках Года гістарычнай памяці ў экспазіцыях і дакладна часта ўдзельнічалі тэмы адлюстраваныя музейнымі ўстановамі падзей і рэалій Вялікай Айначыннай вайны і гітлераўскай акупацыі Беларусі, удзелу музеяў у пошукавай рабоце і мерапрыемствах ваенна-патрыятычнага аб'яднанняў. Маркуеца, што неўзабаве можа пачацца светлы зборнік з тэкстамі выступленняў дзелавой праграмы форуму.

НАЙЛЕПШЫЯ СЯРОД НАЙЛЕПШЫХ

На заканчэнне мерапрыемства ўзнагароды пераможцам конкурсу прафесійнага майстэрства ўручылі першы намеснік міністра культуры Валеры

Грамада і старшыня журы, кіраўнік Пастаяйнай камісіі Палаты прадстаўнікоў Нацыянальнага сходу Рэспублікі Беларусь па адукацыі, культуры і навуцы Ігар Марзалюк. Спецыяльныя дыпломы ўдзяліліся Жлобінскаму дзяржаўнаму гісторыка-краязнаўчы музей, Івазвіцкі гісторыка-краязнаўчы музей, Мінскі абласны краязнаўчы музей і Уздзенскі раённы гісторыка-краязнаўчы музей. У намінацыі "За найлепшае прадстаўленне музея ў экспазіцыі форуму" трыяне месца заняў Круглянскі раённы гісторыка-краязнаўчы музей, другое — Музей вавёркі ў Вялікай Бераставіцы, а першае — Браслаўскае

раённае аб'яднанне музеяў. У намінацыі "За найлепшае ў музейнай дзейнасці" тромістам Лідскі гісторыка-мастацкі музей "Тэатр ценюў", другім — Брэсцкі абласны краязнаўчы музей з праектам "Кібермузей", а першым — Магілёўскі абласны мастацкі музей імя Паўла Масленікава з арт-аб'ектам "У сцяпы сну Якава". У намінацыі "За найлепшы экспазіцыйна-выставачны праект" на трыці прыступкі развіцця маістэрства музеяў з праграмай да 100-годдзя Віленскага Беларускага музея імя Івана Луцкевіча, на другой — Нацыянальны гістарычны музей

з ініцыятывай "Беларусы і беларусы. Гід па гісторыі і культуры", а на першай — Магілёўскі абласны краязнаўчы музей імя Еўдакіма Раманава з праектам "Магілёў, акупацыя: трагедыя і подзвіг".

У намінацыі "За найлепшую культурна-адукацыйную праграму" трыяне месца — за Музеём гісторыі горада Магілёва і праграмай на патрыятычным выхаванні "Было яшчэ далёка да пераможнага салюту", другое — за Глыбоцкім гісторыка-этнографічным музеем і праектам "Крок насустрэч мінуламу", а першае — за Кобранскім ваенна-гістарычным музеем імя Аляксандра Суворова і праграмай "Падарожжа ў свет батлейкі".

Нарэшце, у намінацыі "За найлепшае музейнае выданне" тромі аказаўся Магілёўскі абласны краязнаўчы музей імя Еўдакіма Раманава з выданнем "Рэаліі вайны захоўваем як запавет жывым", другім — Гродзенскі дзяржаўны гісторыка-краязнаўчы музей з кнігай "Гродзенскі дзяржаўны гісторыка-краязнаўчы музей: першыя 100 гадоў і першым — Нацыянальны гістарычны музей Рэспублікі Беларусь з каталогам выставы "Гісторыя без межаў".

У рамках дэманстрацыйнай праграмы музеі прадставілі на форуме свае найлепшыя практычныя, рэалізаваныя цягам трох апошніх гадоў. Прэзентацыі ўстаноў адзначыліся інтэрактыўным падыходам, зваротнай сувязю ад гасцей. Мерапрыемства, уваход на якое быў вольным для ўсіх, прыцягнула ўвагу многіх мінуцую і нават візітэраў з іншых гарадоў краіны.

Наведвальнікі форуму атрымалі цудоўную магчымасць склаці ўвагу на музейнай дзейнасці тромістам Лідскі гісторыка-мастацкі музей "Тэатр ценюў", другім — Брэсцкі абласны краязнаўчы музей з праектам "Кібермузей", а першым — Магілёўскі абласны мастацкі музей імя Паўла Масленікава з арт-аб'ектам "У сцяпы сну Якава".

У намінацыі "За найлепшы экспазіцыйна-выставачны праект" на трыці прыступкі развіцця маістэрства музеяў з праграмай да 100-годдзя Віленскага Беларускага музея імя Івана Луцкевіча, на другой — Нацыянальны гістарычны музей

Антон РУДАК
Фота Ташчаны МАТУСЕВІЧ



Даць адлуп Хэлоўіну!

Артыкул гэты вельмі просты па змесце. І выснову мае элементарную. Галоўная яго думка гучыць са стонакам "К" не першы раз. І, відаць, не апошні. А ідэя, якая ў разгарнуць як след, наступная: можна насіць джынсы, спяваць песні The Beatles і захапляцца стріт-артам, але неабходна заставацца пры гэтым годным беларусам. Маўляў, з уласнымі гісторыяй ды традыцыямі разбярэся, а потым умой думай, што скарыстаць з сусветнай культуры.

Так, нацыянальнае — аснова ўсіх нашых асноў. Як той казаў, сваё дабро хоць ноччу еш. А дабрае заўжды прарастае на добрым. І любы замежны джынсыва гарнітур вельмі арганічна дапаўняюць нашы ляміныя сарочкі ды спадніцы, прыцягнула ўвагу многіх мінуцую і нават візітэраў з іншых гарадоў краіны.

НАМ ПАТРЭБНЫ САНТА КЛАУС?

Было б дзіўна, калі замест Дзядоў Марозаў існавалі б спірс Санты Клаусы. Як Кінгдэн пісаў, Захад ёсць Захад, Усход ёсць Усход...

З аднаго боку, няспына адшуквае нацыянальнае брэндзіш не для кожнай нацыянальнай абласці, а іначай аблачы сакоўванам тое, што існавала раней. Між тым доўгі час фішкай Пастаўскага раёна быў менавіта Зіоза — гаспадар снежных завруч і навагодніх святая. Дзе ён? Пакрыўджаны, сабраў валіку і, размаўляючы са слязай па твары, схаваўся дзесці ў бураломак. Варніце беларускую казку!

Бы гаючы балзам на душу — нядаўня навіна, што ў Магілёўскім абласным мастацкім музеі імя Паўла Мас-

ленікава дзейнічае праграма "Бавім час з Зіозем". Дзякуй, спадарства! Сваім асветніцтвам вы адраджаеце нацыянальнае. Значыць — мацуюце нашу Беларусь.

ШКАДА ПРЫВІДАЎ

Вельмі важны аспект. Мы бярэм ад сусветнай культуры найлепшае, тое, што не пярочыцца нашымі прыняццямі, веры, менталітэту. Мы пры гэтым вельмі аспіраваныя. Маўляў, а раптам найлепшае — не такое, яким падаецца. Спрадвечны беларускі сумнеў.

Раней фэст у Гальшаных хацелі назваць фэстам прывідаў. Я так рэагаваў гэтым фактам! Аднак у апошні час нефармальна ідэя была скасавана. Шкада. Тым нячысцікі, відаць, разам з Зіозем хаваюцца ды свайго часу чакаюць. Свята беларускіх міфічных істот — ідэя сімпатычная і карысная ў справе папулярызцыі нацыянальнага фальклору. Іначай так і не будзем ведаць, чым Воструха ад Пичурніка адрозніваецца.

НАШ ФАЛЬКЛОР — ЁН І У АФРЫЦЫ ФАЛЬКЛОР?

Я разумею, што цяжка, але давайце ўзвям: дзесці на безрэзе Ляміпа мажны абарыген, узнёўшыся на дыбакі, старанна ўглытаецца ў бяспыярнае афрыканскае мяса і гукіе вясну. Маўляў, дзе вы, жаўранчкі?! Так, намалываць палобную каршыню ў галава неамагчыма. Хіба што той афрыканец скончыў у свой час наш Універсітэт культуры. Але і ў тагока уласных святаяў ды абрадаў хапае.

Нашадкі кельтаў у Англіі, Ірландыі, Шатландыі таксама сваімі справамі занятыя. Вось, да прыкладу. Хэлоўін, падчас якога ўшанавалі мясцовых нячысцікаў, ня-

даўна адзначалі. А пра нашы абрадавыя клопаты і не думайце! У Ірландыі, скажам, на носе (колькі той зым!) Дзень святога Патрыка. Шатландыя, не звязваючы на часіну года, нястомна шукаюць Лах-Нескую пачвару, якая даўно стала брэндан краю і прынадай для бясонных турыстаў. Дык мо і нашы прыпякічкі русалкі зашкаваць аматару прыгадо? Есць над чым паразважаць.

РОДНАГА НЕ ЦУРАЦА

Не хаць быць рэтраградам. Але сваё проста неабходна знаць. Хая б для таго каб добра ўсведамляць, што Хатнік, Жытнік, Лазнік, Зіоза няхай і былі наравістымі, але паразуменне з людзьмі заўжды знаходзілі. А вось астагі малы казачны народзец... Да справы з асіярогай і з веладнем адносіцца варта.

Крыжы на ўездзе ў паселішча і вездзе з яго недарэмна пастаўленыя: яны нячыстую сілу не пускаюць. Для гэтага прызначаліся і замовы з абяргома. Нават спецыяльныя гукі і пахі існавалі... Паўтарыць са сваімі нячысцікамі мы ўжываемся, а вось з замежнымі...

Словам, з гарбуза каша цудоўная атрымліваецца. Ад пачварнай гарбузавой хэлоўінаўскай галавы са свечкай чакань можна толькі непрыемнай інструацыі.

Яўген РАПН

Апытанне

Якія святы вабяць беларусаў?

Кажуць, усё больш моладзі адзначае Хэлоўін ды Дзень Патрыка. А як усё адбываецца насамрэч? Б'ясвятляла "Культура".



АЛЕНА, супрацоўнік музея:

— Я негатыўна ставілася да замежных свят і лічу іх формай культурнай экспансіі. Са студэнцкіх часоў шукалася нашымі трыліцыямі, фальклорам, этнаграфіяй. Ездзіла ў розныя экспедыцыі. Удзельнічала ў рэканструкцыйным абраду, займалася гэтай справай амаль на прафесійным узроўні: прапавала ў Веткаўскім музеі. У коле сям'і і сяброў адзначаю такія святы, як Каляды, Купалле, Гуканне вясны і іншыя.



ІРЫНА, касметолаг:

— Ведаю шмат народных свят. У дзяцінстве любіла купацьскую ноч: шукалі папараць-кветку, палілі вогнічцы, півлі і пускалі па вадзе вінкі, якія хлосцілі потым лавілі. На Каляды ішлі шчадраваць. Абаважкова нехта прыбіраў у казу. На Дзяды гатавалі куццо, стол сенам слай, вяселлі. На ноч са стала не прабіраць: чакалі ў гэці памерляч.

Перад Вялікімднем песта на булкі мясілі, пярлі, упрыгожвалі кулічы. Цэлы рытуал быў фарбаваш яйкі цыбульнымі шапунцінам. Яшчэ на ўстаноўку ездзілі ў царкву. А сама шкавае забрацца раніцай: валод з яйкам памыцца, а "блочкі" пагуліць, авсачной соллю яйка пасыпаць і з'есці яго. Заўсёды накрывалі стол, гатавалі разнастайныя стравы. Пасля браў кошчак з яйкамі і пірагамі і ішлі па суседзях усіх вяснянаў.



НАСТАССЯ, фатограф:

— На Каляды прывязваю да бацькоў, збіраюцца за святковым сталом. На Дзяды хаджу з роднымі на мошкі, смуткуем па памерлых. На Масленіцу пью біліны. На Вялікідзень з самага дзяцінства абаважкова рытуал — згуліць у "біткі". Ведаю, канешне, пра Яблычны Спас, купалле, Дажынікі, аднак не святкую іх. Дзень святога Вялікіднем, Патрыка, Хэлоўін — таксама не адзначаю. З сучасных свят прызнаю толькі Новы год і 8 Сакавіка.



ВАЛЯНЦІНА, супрацоўнік музея:

— Запачыненыя святы не прызнаю. А з нашых адзначаю Каляды, Гуканне вясны, Вялікідзень, Купалле. Часцей удзельнічаю ў абрадах як музыкант, спявак. Акрамя таго, давадзілася на прашы быць суарганізатарам фестывалюў, імпрэз, майстар-класаў, звязаных са святмі народнага календара (Масленіца, Багач і іншыя).



АЛІНА, выхавальнік:

— Лічу, што трыва ўносіць у культуру зменны. Адзначаю Новы год, звычайна дома, у сямейным коле. Народныя традыцыі таксама ведаю, але святкую толькі Вялікідзень: ходзім у царкву, фарбуем яйкі і пярком кулічы.



НАТАЛЛЯ, музейны работнік:

— З сям'і і святкуем Калядкі, Вялікідзень. На Дзяды збіраюцца за сталом, чытаем малітвы. А ў музеі праводзім поўны цыкл мерапрыемстваў: Сяроценне, Масленіцу, "Чырачкі", Ушэсце, Юр'я, Купалле, Русалку, "Ваджэне стралы", "Жаніцькоўкі", Каляды.

Ганна САКАЛОВА



На гэтым тыдні буйной Міжнароднай навуковай канферэнцыяй, чарадой штодзённых канцэртаў, уключаючы філарманічны 9 снежня, і шэрагам іншых значных мерапрыемстваў напярэдзі адзначыла сваё 90-годдзе Беларускай акадэмія музыкі. У Год гістарычнай памяці хочацца дакрануцца да самага пачатку дзейнасці гэтай папярэдняе ўнікальнай у нашай краіне вышэйшай навуковай установы. Некаторыя тэматычныя раскрыліся адна з найстарэйшых выкладчыцаў — кандыдац мастацтвазнаўства, дацэнт Радаслава АЛАДАВА, чый бацька, знакаміты кампазітар Мікалай Аладаў, у свой час узначальваў кансерваторыю (менавіта так раней называлі Акадэмію Музыкі).

Акадэмія Мінулае і рух наперад

Радаслава Аладава нарадзілася 11 лютага 1945 года ў Мінску. Скончыла Беларускае дзяржаўнае кансерваторыю імя А. Луначарскага па класе Л. Мухарынскай (1968), аспірантуру Ленінградскай дзяржаўнай кансерваторыі імя М. Рымскага-Корсакава па класе А. Дзімітрыева (1971). З таго часу выкладае ў Беларускай дзяржаўнай акадэміі музыкі — больш за 50 гадоў.

— Радаслава Мікалаеўна, дзіямі мінулае паўстагоддзя, як ваш бацька пайшоў з жыцця. Мікалай Лыч выкладаў у тагачаснай кансерваторыі з дзяцей адкрыўшы ў 1932-м, стаў адным з заснавальнікаў акадэмічнай кампазітарскай школы. Ён расказаў вам пра тыя гады?

— Наша сям'я жыла татавымі ўстапамі, ужо ў дзяцінстве я шмат яго распіталы, разглядала старыя фоты, а ў дзесяці гадоў нават закахалася ў нейкага прафесара — зразумела, па фотаздымку. Кансерваторыя заўсёды была для мяне чымсьці завоблачным, нябытным. Я бывала ў ёй літаральна з маленства, глядзела ўсе спектаклі опернай студыі, зладжаныя студэнтамі. Так што для мяне гэта спраўдана родны дом. Адчуванне, што я і працавала тут усе гэтыя 90 гадоў. Тыя ж 1930-я для мяне не проста мінулае, а напярэдняе жыццё час. Можа, і цяпер я так, што акурат да люблёна я шмат працавала за архівам, знайшла шмат рэчэй не скарэставаных дакументаў, якія пралякавалі святло на першыя крокі гэтай навуковай установы.

— А вось адчуваць больш падрабязна, калі ласка.

— Адна з асаблівасцей была ў тым, што сярняне і вышэйшае з'яўлялі музычнай адукацыі існавалі ў своеасаблівым сімбіёзе.

— Так, цяперашні будынак акадэміі ўзнік толькі ў 1958-м, спачатку яна месцілася ў адным памішканні з музычным тэхнікумам.

Беларусь найлепшых расійскіх дзеячаў культуры. Так, ён вярнуў да нас Лідзію Мухарынскую — этнамузыкалага, гісторыка музыкі, крытыка і публіцыста, пра якую можна сказаць, перафразаваўшы афарызм Дастаеўскага, што ўсе мы выйшлі з яе “шыньля”. Лідзія Саўлаўна, памяці якой штогод увесну ладзіцца міжнародныя навуковыя чытанні, працавала тут з 1939-га. Прайшла ўсю вайну — мейстэрай, пасля выкладала ў Маскве Горькім (Нікітам Ноўрадзі) і мой бацька вярнуўся з яе. Ён расказаў, што нежк прыхаду ў Маскву, спыніўшы ў свайго брата, паклікаў Мухарынскую. Да азначанага часу яны прыйшлі, а брат дзесяці затрымаўся, кватэра аказалася замкнёнай. Дык яны селі на шостым намере на прыступкі — і там на лесвіцы ўсё вырашылі, пра ўсё дамовіліся.

— Вельмі демократычна! Я так разумею, той демократызм і вам перадаўся. Бо ваш любімы зварот літаральна да кожнага студэнта — “душа мая”. Гэтае спадучыне демократызму з прыроджанай інтэлігентнасцю, нават з некаторай адсылкай да шляхетнай мінуўшчыны.

— Спраўды, бацька быў з дваранскага роду: вельмі інтэлігентны чалавек, да ўсёх звяртаўся выключна на “вы”. Увогуле ў той час у выкладчыкаў са студэнтамі былі, можна сказаць, сямейныя стасункі. І справа не толькі ў індывідуальных занятках, якія пры навучанні музыцы перабольшываюць. У 1935 годзе, да прыкладу, на 90 студэнтаў прыходзілася 68 педагогаў. Пра такім раскладзе выкладчыкі становіліся другімі бацькамі, дый наміж студэнтамі была тая ж сямейнасць. Кампазітар Васіль Запатароў (а сёння споўнілася 150 гадоў з дня яго народжэння) апошні год жыцця і працаваў у Маскве — і ўсе пачыўшы дзеці, дзіцяці і навішны. Такія ўзаемаадносінны зноўліліся і надалей. Я вучылася ў 1960-я, але, памятаю, калі на першым курсе захварэла, мяне прыйшлі наведаць дзядзючкі нават з трыоты, як гэтыя старэйшыя сясцірчкі.

— Вы нічога не ідэалізуюце? Я пра даважныя часы. Бо першы кансерваторыі выкладчы прыйшаў на сумна вядомы 1937-ы год.

— Так, было ўсялякае. І бацька пра гэта распавядаў, і я дакументаў знаходзіла ў архівах. Бацькаў сябра Юліян Драйзін (менавіта ён выступіў лібрэтыстам оперы “Тарас на Парнасе”) заўжды быў для мяне загадкавай фігурай. Я ўжо яго не застала, але гэта быў напярэдняе ўнікальны чалавек — выдатны музыкантаўна, музычны крытык, перакладчык, педагог. Вельмі безімя моў, рабў пераклады опер, романсаў, старажытнагрэчаскіх п'ес на беларускую. Але ў 1935 годзе Драйзіна звылілі.

— Але ж мы не на Захале! І ў нас ёсць свае традыцыі, пераемнасць з рускай акадэмічнай музыкай і яе выкасланнем. Звярніце ўвагу: ні ў Маскве, ні ў Санкт-Пецярбургу ад назвы “кансерваторыя” не адмовіліся. Таму і нам трэба вярнуцца ранейшае найменне. Тым больш што наша кансерваторыя заўжды арыентавалася на рускія школы — кампазітарскую, музыказнаўчую, выкладчыцкую. Выкладчыкі менавіта адтуль прывязалі і — часцінкам заставаліся тут назаўжды.

— Да прыкладу, як ваш бацька, уладжэн Пецярбург, што завігаў у Мінск з Масквы, дзе ўжо і беларускі фальклор даследаваў, і першыя раманы на вершы Янкi Купалы напісаў (у рускамоўным перакладзе).

— Ён прыхадуў сюды яшчэ ў 1924-м, калі апынуўся музычны тэхнікум, потым выкладаў у кансерваторыі таксама. І ўвесь час клапаціўся пра запрашэнне ў

Надзея БУНЦЕВІЧ
Фота Таццяны МАТУСЕВІЧ



“Канфрантацыя” без... канфрантацыі!

Наўрад ці хто будзе спрацца з тым, што танец — адзін з самых відовішчых відаў мастацтва. А сучасны танец — гэта амаль заўсёды яшчэ і перформанс. Стварыць такі здольныя ўдзельнікі народнага харэаграфічнага ансамбля “Алеся” — на XXXIII Міжнародным фестывалі сучаснай харэаграфіі яны заваявалі дыплом I ступені.

ВАСІЛЬКОВЫ ЧАЙ. З ЛЮБОЎЮ

Сяброўства Захара і Яраслава працягнулася ў харэаграфічным ансамблі “Васільковы чай” пад кіраўніцтвам Волгі Жыгаравай.

— Тое, што я патрапіў у прафесійнае асяроддзе, стала вялікім крокам наперад. Волга Мікалаеўна дапамагла мне знайсці свой стыль, адкрыла ўва мне харызму, без якой немагчыма жыць на сцэне. Дзякуючы наставніцы я адчуў спраўданае любоў да свайёй справы. Да гэтага часу з’яўляюся ўдзельнікам ансамбля і лічу, што мой прыход туды — адно з найлепшых рашэнняў у маім жыцці — чынара распавядае Яраслаў. Захар таксама з удзячнасцю згадвае, што менавіта праз “Васільковы чай” яны пазнаёміліся з Ігарам Шуваловым: — Ігар Мікалаевіч прыйшоў да нас у калектыв і паставіў нумар у стылі

— А яшчэ ён дапамагае зразумець, на што здольнае мае цела, пазнаць яго лепш і пасябраваць з ім, — дапаўняе сябра Іван.

З ПАХАМ БАЯВОГА МАСТАЦТВА

Мастацкі кіраўнік народнага харэаграфічнага ансамбля “Алеся” адразу звярнуў увагу на таленавітых юнакоў і зрабўі разам з імі паставілі “Канфрантацыя”. Хлопцы ў мастацкім каледжы ўдзялілі тэсты разлікі. — Сёння яны ёсць, заўтра няма. Ну як не скарыстацца магчымасцю? Жартуе Ігар Шувалаў, а потым ужо сур’ёзна дадае: — У мяне ў галаве наараджэння і цяга тана, як павінен выглядаць праект, і я паабраў хлопцаў па тыпаках і ў вачэйнасных. Хлопцы згадваюць складанасць рэалізацыі: нумар цяжкі для выканання, нумар цяжкі для выканання.

Маладыя танцоры разумеюць, што ніколі нельга спыняцца. Іх наступная мэта — Гран-пры, і юнакі ўпэўнены, што змогуць яго заваяваць.

УСЕ ШЛЯХІ ВЯДУЦЬ ДА ТАНЦА

Хлопцы захапіліся танцамі ў раннім узросце. Напрыклад, Івана гэты від мастацтва прывабіў, калі яму было ўсяго тры гады. Маці, заўважаючы здольнасці дзіцяці, аддала яго ў магілёўскую тэатр-студыю “Вясёлка”. Зрэшты, менавіта мамы адгрыталі галоўную ролю ў станаўленні сыноўка кі артыстаў. Захар распавядае:

— Амаль усе бацькі спрабуюць прывіць сваім дзіцям любоў да творчасці, калі тыя яшчэ маленькія. Потым маіх па чыстай выпадковасці лёс на танцавальныя гурткі, дзе я пачаў займацца. Потым скончыў Магілёўскую дзіцячую школу мастацтваў № 3 імя М. Салтаната.

Падобная гісторыя адбылася і з Яраславам. Аказаўся ў адной музычнай школе, хлопцы пасябравалі. — Спачатку я хадзіў на заняткі па партэраўна гімнастыка і класічны танец, не вельмі прывабліваў і ў большай фарміруеца наша станаўленне да ўсё, ачышчаўся сувязь накланення, неабходная для далейшага развіцця. Памятаць мінулае і рухацца наперад — вечная формула жыцця.

СУЧАСНА! ГЭТА ЯК?

Contemporary — стыль, на які захварэлі хлопцы, зарэкаўшыся ім ад настаяніка. — Калі я быў студэнтам, мы займаліся ў асноўным народным і этрадным танцамі, аднак час ідзе, і прырытыты мяняюцца, — распавядае Ігар Шувалаў. У contemporary адчуваецца вольны дух, ён увесь час падштурхвае да пошуку, да свабоднага думання і панування. Таксама мы прыходзім у стылі folk modern. Мне вельмі важна не забываць пра традыцыі, але выконваць іх сучасна, цікава і актуальна.

Спецыяльнасць “Сучасны танец” перастанала быць андэргрундай, з’явілася ў розных установах адукацыі, аднак усё яшчэ выглядае чымсьці незвычайным і невядомым. — Мне падабаецца лёгкасць, пластычнасць і непараўнальны арыгнальнасць contemporary dance. Гэты стыль адрознівае з’яўленне і глыбіню свайёй душы, — захоплена разважае пра справу свайго жыцця Яраслаў.

— Шчыра кажучы, танец — тое, без чаго я не магу ўявіць свайё жыццё. Дагэтуль з’яўляюся, як любіць рух, наварот галавы, рукаі — усё становіцца перадачыкам пачуццяў і эмоцыяў, пасланнем да гледача, да свету, а часам і да самога сабе.

— Тут словы не патрэбны, мы размаўляем з дапамогай цела, — шіха дадае Яраслаў.

ДА СТРАТЫ ПУЛЬСУ

Для кожнага танцора ўдзел у падобных фестывалі — гэта ў першую чаргу вопыт. Назіраючы за калегамі-канкурэнтамі, артысты развіваюцца і растуць у сваім майстэрстве.

— Пасля пераможніцтва заўсёды зараджаецца энергіяй, жагуча рухацца наперад, працаваць да страты пульсу, — прызнаецца Іван.

— Я першы раз удзельнічаў у фестывалі — і адразу першае месца! Не перадаць словамі, які я быў шчаслівы ў той момант! Гэта можна адчуць, толькі знаходзячыся там, толькі перажываючы шматлікія рэзультаты, стомленасць, алданыя паставы ўсе сільна, — распавядае аб сваім уражаннях Яраслаў.

ХОПЦЬ МЕСЦА ПАД СОНЦАМ

“Канфрантацыя” — паставоўка аб праблеме дамавання ў грамадстве. Кампазіцыя выглядае мінімалістычна: на хлопцах чорныя майкі, шорты і шкарпэткі, дзі і сілона пуста, толькі новыя і не бачна памылкі. І для настаяніка, і для вучняў харэаграфіі не проста набор рухаў. Для іх гэта спосаб падзяліцца сваімі эмоцыямі, дасягнуць адчування, то разбіваюцца, і вылучаюцца іх унікальныя рысы. Атрымаўшы незвычайны перформанс — за ўважай прастай знешняга крыюцца глыбінныя сэнсы.

Ксенія ЗАРЭЦКАЯ

Зроблена з любоўю

17 і 18 снежня ў Рэспубліканскім тэатры беларускай драматыі — прэм'ера "Махляроў": п'есу М. Гогаля "Гульцы" ставіць заснавальнік і нязьменны кіраўнік Пермскага тэатра "Ля Моста" Сяргей Фядотаў. А напярэдні дні да нас наведваюць і сам расійскі тэатр — з трыма гастрольнымі паказамі сваіх двух спектакляў: "Калека з Інішмана" і "Жаніцтва Фантасмагорыя".

Сяброўства беларускіх тэатральных дзеячаў з перыямамі пачалося даўно: 30 гадоў таму зусім малады яшчэ тэатр "Ля Моста" прыезджаў у Мінск на запрашэнні рэжысёра Вітаўтаса Грыгалюса, які на той час кіраваў Альтэрнатыўным тэатрам. Але гэта было, можа сказаць, закрыты паказ аднаго спектакля — у рамках дзейнага талы Клас-клуба, што яднаў бізнесоўцаў і творчую інтэлігенцыю. Пра гэта не стамляся згадваць Сяргей Фядотаў у сваіх прамовах, што папярэднічалі кожнаму цыперашніма гастрольнаму паказу. Але ж дырэктар-кіраўнік тэатра "Ля Моста" сіціла абшюю увагай іншую значную пазею сяброўства — прыезд перыямою на XV Міжнародны тэатральны фестываль "Белая Вежа" ў Брэст у 2010 годзе, калі тэатр "Ля Моста" стаў уладальнікам Гран-пры — за

спектакль "Калека з Інішмана". Гэтая пастановка п'есы англа-ірландскага рэжысёра і драматурга Маршына МакДонаха атрымала і Расійскую нацыянальную акадэмію драматыі і тэатраў, і бяслізі іншых пражытых узятарод. Дарчыня, менавіта С. Фядотаў і яго тэатр сталі "першым адкрывальнікам" драматыі МакДонаха ў расійскай культурнай прасторы. Як згадваў Сяргей Паўлавіч, у Празе яны ўбачылі яго "Сратлівы Захад" — і пачалі ставіць яго п'есы. З цягам часу ўвасобілі практычна ўсе. І заснавалі на базе свайго тэатра Міжнародны фестываль Маршына МакДонаха — сёлетня прайшоў яго пяты такі форум, на якім моцна заявілі пра сябе беларускія ўдзельнікі. Сарод 14 спектакляў з 10 тэатраў розных краін Гран-пры атрымаў РТБД — за спектакль "Калека з вострава Інішман" у пастановцы Аляксандра Гарчуева. Акрамя таго, Арцём Куронь быў адзначаны за найлепшую мужчынскую ролю (Калека Білі), Максім Брагінец — за найлепшую мужчынскую ролю другога плана (Малыш Бобі). Фуор меў і Мінскі абласны драматычны тэатр са спектаклем "Каралева прыгажосці з Лі-нэна" ў пастановцы Валерыя Анісенкі, Алена Рахмангулава была ўзнагароджаная за найлепшую жаночую ролю (Мэг Фолан).

Так што цыперашні прыезд да нас Пермскага тэатра "Ля Моста" зусім не выпадковы. Да таго ж РТБД падпісаў з гэтым калектывам дамову аб супрацоўніцтве — і ў будучыню можа падняць нашы артысты выправіцца ў Перм з візітам у адказ. А што ж убачылі мы?



Сцэна са спектакля "Калека з Інішмана"

Пермская версія "Калекі з Інішмана" аказалася надзвычай... высляй. З дэдаў не пастаянным смехам скрозь слёзы, яна цалкам спраўдзіла пазначаны жанр "ірландскай камедыі". Пры гэтым артысты, злавалася б, нічога асаблівага не рабілі, часам проста вымаўлялі напісаны драматургам тэкст. Але ў тым і справа, што вымаўлялі яны яго "напроста", з усёй неверагоднай багатай палітрай паўтэста: што ні слова — перліна, што ні фраза — каралі з дыямантаў. Заважыла, прышнуджана канцэнтраванай унутранай энергетыкай ужо першай сцэны, дзе, на першы погляд, уваголе нічога не адбываецца: сядзіць дзве п'еўныя за сталом ды размаўляюць. — так, ні пра што, проста краху хвалююцца, што Білі ішчэ не прышоў. Але зроблена гэта так, што вачэй нельга адрываць: кожнае ізава, якіх тут хавае, становіцца праятам агульнай "мелодыі" сігніфічнага дзеяння — пры тым што ўласна музыкі ў спектаклі даволі мала: кожнае ўключэнне — на вагу золата.

Гіперрэалізм, абраны і спраўджаны ў кожнай дробязі рэжысёрам (і адначасова сігнарфорам) Сяргеем Фядотавым і артыстамі, нідзе не парушыў уласна мастацкія законы, не ператварыўся ў натуралізм.

Фядотаў не стамляецца паўтарць, маўляў, мы лічым, што трэба ставіць аўтара, мы ставім менавіта аўтара і да т. п., фраза — каралі з дыямантаў. Заважыла, прышнуджана канцэнтраванай унутранай энергетыкай ужо першай сцэны, дзе, на першы погляд, уваголе нічога не адбываецца: сядзіць дзве п'еўныя за сталом ды размаўляюць. — так, ні пра што, проста краху хвалююцца, што Білі ішчэ не прышоў. Але зроблена гэта так, што вачэй нельга адрываць: кожнае ізава, якіх тут хавае, становіцца праятам агульнай "мелодыі" сігніфічнага дзеяння — пры тым што ўласна музыкі ў спектаклі даволі мала: кожнае ўключэнне — на вагу золата.

светаўспрыманне — саму душу дзіцяці. Такіх немагчыма не палюбіць! Таму гаючыя словы спектакля — "узійць лёс у свае рукі" — не набываюць ні цёна прасталінейнага "адбудаванага графіка". А тое, як Білі, выправіўшыся на прагулку-спатканне з Хэлен, выпростваецца-прыўзнімаецца ўверх на хворых нагах, становіцца сімвалам рыву да сонца, якога так мала ў Ірландыі і аднаветна, у спектаклі: многія сігны праходзяць у прыцемках.

"Жаніцтва Фантасмагорыя" таксама праясвятляе атмасферу паўзроку. Амаць усё дэзане албываецца пры адной-дзюх свечках і лакальным пацвярэннем зверху. Але такая "адсутнасць сонна" дыктуецца туп іншай наголай — той фантасмагорыяй, што падкрэслена ў назве спектакля і выяўляецца праз містычны пачатак: то свечка сама запаліцца, то чыескі той таямнічы аднекул запалюецца. Дый самі героі раз-пораз то з шафы выяваюцца, то з-за каналы нечакана ўскокваюць, бы той Ванька-Устанька. Але пры ўсёй гэтай "чартаўчыне", якую Фёдару бацьчыч у кожным творы Гогаля, спектакль застаецца канральным апеводам пра чалавечую адзіноту. І смешныя героі зноўку становяцца нашымі ўлюбёнымі.

Якімі атрымаюцца "Махляроў"? Паглядзім. Дарчыня, усё квітка на дзве першыя промэры аж пры расквелены. Але ў студэнці ажно тры паказы.

Надзея БУНЦІВІЧ

Сярод шматлікіх канцэртаў да 90-годдзя Беларускай дзяржаўнай акадэміі музыкі ўвагу прыцягнула вечарына айчынных прэм'ер і студэнцкага аркестра... рускіх народных інструментаў.

Адметная праграма зацікавіла не толькі мяне: у наўтокатэй зале былі выступленні два далатковыя рады крэслаў. Канцэрт меў вылавоны неарамантычны стыльвы ўхл, і кожны твор вызначаўся асобным кампазітарскім палыходам, выдатна прачытаным маладымі музыкантамі пад кіраўніцтвам Эльвіры Тахіравай.

Канцэрт для цымбалаў Сяргея Янковіча, прывесаныя выкладчыку творцы, знаому кампазітару Дзімітрыю Смольскаму, скаржы неверагоднай музыкачнасцю. Па-майстэрску ўплеченыя ў агульную канву народнапесенныя элементы ўдала спалучыліся як са звановасцю, так і са стылістыкай кінамузыкі, якой Сяргей Янковіч аднаўляў у Другой сімфоніі "Амаркор". Асобныя гукі цымбалаў браўліся на прышнуджаных струнах. А іх пер зрабў пераважэнне для рускага народнага аркестра, дзе асабіста выступіла першая домша — Ганна Калтунчык.



Канцэрт пад кіраўніцтвам Эльвіры Тахіравай

Беларускія творы — рускі аркестр

Тры. Канцэрт першапачаткова быў прызначаны для камернага аркестра, але салерава Вераніка Праздэ, якая бліскава сыграла твор у новай аўтарскай арэструцы. На вяршыні эмайшайнага ўздыму імклівай трэці часткі ў шымбалісты нават вылецела палачка. Але выканаўца злавіла яе і працігнула граць, каб з большым імпэтам палысьці да шырокай лірычнай тэмы ў кульмінацыі.

Стюгу Вагоса Уладзімір Каральчук напісаў у 1996 годзе для скрыпкі і фартэпіяна. А іх пер зрабў пераважэнне для рускага народнага аркестра, дзе асабіста выступіла першая домша — Ганна Калтунчык.

У гэтай рэдакцыі твор перацягнуў арганітам, бо заіскрыўся новымі эмабравымі фэбмі папураўдзе аркы, нешарагойнае аркеструцы. Разнастайныя ўдарныя надалае пікантнасць, незвычайнае гуначне раяла на фоне бас-балалае — ашэдне таямнічасці. А ў самой сюіце, паэбгеты традыцыйнай барочнай стыльвацы, кампазітар злолеў знайсці сувязі між прышнуджаныя мыслення той далёкай эпохі і сучаснасці.

Паэма Віктара Войціцка для балалэйкі з фартэпіяна набыла аркестраване "адзёне", дыкчыюца намаганіям студэнці другога курса Дар'і Кавалевай, якая на інструментуючы займаецца ў класе кампазітара Вячаслава Кузняцова (дададзім, аўтара балаега "Вітаўт" і "Анастасія") у нашым Вячым тэатры. Цыперашняе іцэражэне Паэмы яшчэ больш падкрэсліла віртуознасць сольнай партыі ў рэдакцыі і выкананні Марыны Ільіной: бліск, запал — і крапальнікам Магутным фіналам вечарыны стаў Канцэрт для трубы з аркестрам "Пад прытулкам Усхваішніга" Аліны Бензасон. У аснове твора — 90-ы псалом з кнігі Псалтыр Старога Запавету. Тры часткі Канцэрта таксама маюць алтарныя праграмныя назвы: "Прагулак", "Выраванне". Духовны кантэкт не перашкодзіў выкарыстанню найноў-

рых выканальніцкіх прыёмаў, з якімі цудоўна справіўся друкакурсік Арцём Нікалайчык, са знешняй лёгкасцю алёуеўшы ўсю мабгбанаць і складанасць сольнай партыі. Сачыненне працягвае іцэрую серыю інструментальных канцэртаў аўтара на луочую тэму: "Прамысленне", "Узыходзяць цешныя вяртаты" (для фартэпіяна), "Азарэніе" (для домбы), "Будучы дзень" (для баяна), "Кліч звану" (для цымбалаў), "Да Цябе заклікаю" (для кірнета), "Шукайце і знойцеце" (для скрыпкі). Ды і зварот да аркестра рускіх народных інструментаў для Аліны Бензасон зусім не выпадковы. Аўтар належыць шэрагу твораў для такога складу, выдаленых у васьмі зборніках. Яна стала лэарэтам Усерасійскага конкурсу "Ся аркестра рускіх народных інструментаў". Канцэрт для трубы Аліны Бензасон таксама надрукваны ў Расіі, адкуль у кампазітара пачалі заказваць усё новыя такія партытуры. І гэта яшчэ адно сведчанне таго, што сучасная беларуская музыка заапаграбавана не толькі ў нашай краіне, але і за яе межамі.

Надзея БУНЦІВІЧ

Фота Таццяны МАТУСЕВІЧ



СТУЖКА ЖЫЦЦЯ

Георгій Ніскі 1903—1987 гг.

Расійскі мастак, жывапісец і ілюстратар беларускага паходжання, адзін з заснавальнікаў "суролага стылю" ў рускім жывапісе.

1903 г. Народзіўся 21 студзеня на невялікай стаяцы Навабеліца (цяпер — адзін з раёнаў Гомелі) у сям'і чыгуначнага ўрача.



Анна Шуцінкіна

1919 г. Вучыцца ў Гомельскай мастацкай стаяцы імя М. А. Трубніча, дзе першыя першыя груповыя веды пра колер, вобраз і кампазіцыю. Атрыманне адзнакі разам з беларускім мастаком А. Шуцінкінам.



1921—1930 гг. Перайрабляецца ў Маскву, дзе да 1927-га разам з зямлякамі І. Андрэянікам, А. Шуцінкінам і Р. Семашэвічам навукоўцаў у Вялікай мастацка-тэалягічнай мастацкай інстытуцыі.



Рыман Семашэвіч



Іван Аржаніч



"Інтэр'юдзінал на «Жыль-Батэ». Паўстанне французскіх маркоў у Адрыс", 1929—1931 гг. Дыпламанная работа мастака, адразу набытан Траціцкоўскай галерэяй. Захоўваецца там і сёння.

1930-я Праходзіць тэрыяноўку ваісковага ступені ў Асобнай Чырвонай арміі Дзіякцэаасодыяні арміі, робіць наскандыяты, плакаты, афармленне расійскай шашае. Пасля шмат падарожжяў.

1940-я Падчас Вялікай Айчынай ваявоцы ў Маскве, Супрацоўнічы ў "Военном ІАС", малочны агітацыйны плакаты, ілюстрацыі гералам савецкай сідат і маркоў. Сфармаваныя карціны, прымешчаныя ваіны. Пасля ВВА вяртаецца да чыгуначнай і марской тэматыкі, піша ландшафтныя пейзажы.



"На аблёну Масквы", 1942 г. Астраханская дзяржаўная карцінная галерэя імя П. М. Дзіяніна

1950—1970 гг. У 1951-м Ніскі атрымае Сямінаўскае прамое траціц ступені, а праз тры гады званне заслужанага мастака РСФСР. Творчы прымальчыч у члене Акадэміі мастацтваў. Жывапісец кінама і фотарэама ў чыгуначнай "Суролага стылю".



Георгій Ніскі

1987 г. 18 чэрвеня памірае ў Маскве ад захворыня харчобі. Мастаку было 84 гады. Пахаваны на Кунцаўскіх могілках.

Пачацую адукацыю атрымаваў у гарадской гімназіі, там жа выяўленца і цікавасць Георгія да мінаталы. Колькі спробы ваіраваць карціны пейзажыстаў перадачымак, яго здольнасць забяваць мастак Усевалад Зорны, які раіць ачынуць іці навукаўца ў студыю.



"Беларускі пейзаж", 1947 г. Маскоўскі дзяржаўны ўніверсітэт

Падчас навучанне знайміцца з савецкім жывапісам А. Дзіянікам і французскім мастаком А. Марне, што адначасна таліпа маладога беларуса. Ён упершыню ў творчасці Таварыства станаўчыцаў (да якога Ніскі таксама меў цікавасць) фармуе стыль Ніскага.

Мастак красіць у друкарні, шмат часу прысвячае спорту, у прыватнасці, займаецца арабятбай, гуляе ў валейболе.



"Рыгата", Курская карцінная галерэя імя Аляксандра Дзіяніна

Непадзены на ўяўноу дорабчычавыць улад, ноль іаасці мастава айнай, нолькасы ўзнагарод, творчасць Ніскага неаднойна пладарылася хорсткай крытыкай. Яго абвінавачвалі ў фармалізме, апакеды ад савірацызма і сілінасыі да "лехы іцэмаў". Адываўца ад гтыні несправядлівых папрокуў Георгія Пагубавічу дапамагалі дорабы сабар і ўплывочны жывапісец А. Дзіянік.



Аляксандр Дзіянік

Пасля 1965-га творчы было складана ўладвацца на працу. Апошнія гады жыцця Ніскі амажа хвароў, амаць перастаў пісаць карціны, імаў у доме састраіны, дзе і скончыў. Быў вынае і фотарэама Таццяна Мат (аўчачна памерла ад невылечанай хваробы), дзіцяці не меў.



Палескі цуда-сіндром

Мітрагра — гэта сумняі, неспакой, трывога... Цудоўнае недаравальна забытае беларускае слоўца, што ў нашым выпадку абазначае неабякаваць да таго ці іншага здарэння. На ўвазе маюцца і жарталіўныя сітуацыі, што пастаянна суправаджаюць наша вірлівае жыццё, і нейкія драматычныя абставіны — перадумовы для ўзнікнення самых розных сацыяльных праблем...

Чаго толькі не бачыў на сваіх журналісцкіх сесжах, гасцінах і трактах. Усяго хапала. Не распаўду пра тое, што сам прыдумаў. Не прызнаюся ў тым, што мне нахлуслі ды пасунулі іншыя. А вось тое, што з неба звалілася і гузак набыла ад важкасці, якую праўдай прынята называць, — чытайце, не шкада!

Прызнаюся шчыра, упершыню выступаю ў жанры журналісцкай байкі. Аднак заўжды штосьці бывае ў першы раз. Дык вось... Здазілі мы з Юрыем Івановым у Столін (Івануў, хто не ведае ці забыўся, — добры сёбра "К" і цудоўны фатограф). Прашавалі ў раёне старанна і напружана. Было на што паглядзець і пра што паслухаць. Спішаліся, нават не паспелі пасілкавацца "сабойкамі", прывезенымі з Мінска.

Ля гасцініцы, куды адправіліся пасля рэстарана, увязваюць за намі сабака, худы кашлаты бадзга. Адчуў пах каліеў, у выразнай пасябраваць наведкі. І ў вачах яго свяцілася: "Я для вас, даражынькі мае, на ўсё гатовы!" Мы не былі супраць. А жывёліна ў чаканні сытасці заспявала такія радасныя песні, што на банкет імгненна сабралася стратака сабачая талка: дробныя і вялікія, пародзістыя і не вельмі, але ўсё аднолькава галодныя.

Юрый Сяржэвіч, частуючы новах сяброў хатняй смакотаў, карціна абавяціў: "«Культура» не Беларускае кожны сабака ведае!" Кашлаты і хвастаны пашперылі готую выснову радасным высказ. Вось такая рэкламная акцыя атрымалася.

Яўген РАПН



А.Тавоўс



Да вас едзе бібліобус

Нягледзячы на тое што сёння асноўнай крыніцай інфармацыі прынята лічыць інтэрнэт, роля кніжных скарбніц усё ж такі не змяняецца. Больш за тое, формы працы з наведвальнікамі і ўнутрыбібліятэчныя тэхналогіі ўдасканальваюцца.

Для пашырэння функцыянальных магчымасцей сучаснай бібліятэкі выкарыстоўваюцца перасоўныя сістэмы абслугоўвання чытачоў аддаленых вёсак — бібліобусы.

У 2009 годзе па нашым раёне пачаў ездзіць бібліобус Ашмянскай раённай бібліятэкі. Святаляна Кавецкая стала першым супрацоўнікам, які асвоіў гэты новы і перспектывны напрамак работы з вёскавымі чытачамі.

Пры падтрымцы калег Кашырыны Гарлуковіч, Алены Гушчы, Волгі Швеч, Ірыны Баркоўскай, Святаляны Галінскай і Алены Дашчыцкай прадумаліся маршруты бібліятэкі на колах, вывучаліся чытацкія патрэбы.

Чарговая пяць гадоў прывяціла працы на бібліобусе Галіна Аніхоўская. Нельга не адзначыць і работу кіроўцаў Міхаіла Кавалёнка і Эдмунда Аніхоўскага, якія разам з бібліятэкарамі надалжалі працэс абслугоўвання. Цяпер за стэрэомабільнай кніжнай скарбніцы — Павел Гарлуковіч.

Пачыналі з 5—6 вёсак, а сёння бібліятэка выязджае ў 50 населеных пунктаў па 14 маршрутах.

Галіна Лавіненка абслугоўвае 700 чытачоў і наведвае кожны населены пункт раз на месяц. Яна за многія гады работы вывучыла патрэбы людзей, загада падбірае літаратуру, таксама прывозіць выданыя па замове.

Вясковыя з неадпаведным чаканнем кожны прывяда машыны з кнігамі. Бібліятэкар заўсёды падкажа захапляльны твор, наладзі настрой, пацкавіцца жыццём.

У нашых аддаленых вёсках жыць дастагова людзей сярэдняга і нават маладога ўзросту, таму літаратура, якую прывозіць бібліобус, розная. Больш запатрабаваная мастацкая: жаночыя раманы, дэтэктывы, класіка. Папулярнасьцю карыстаюцца часопісы "Гаспадыня", "Кудасеніца", "Планета", "Сад, огород — кормілец і лекар", "Всё для жанчыны", "Сваты"... Па замове дастаўляюцца кнігі па тэхніцы, рукдзеллі, сельскай гаспадарцы.

Чытачы зараней інфармуюцца пра прывезд бібліятэкі, графік друкуюцца ў раённай газеце і размяшчаюцца на сайце Ашмянскай раённай бібліятэкі.

Алена ЯНКОўСКАЯ, загадчык аддзела абслугоўвання і інфармацыі Ашмянскай раённай бібліятэкі



Гісторыя аднаго па

Пас (па, з французскай — крок, танцавальная форма) — тэрмін, якому розныя слоўнікі даюць розныя азначэнні, але найбольш шырока яго трактуе энцыклапедыя "Балет": "1. Асобны выразны рух. 2. Танец у балете. 3. Шматчактавая форма класічнага балета... У народнай творчасці па — крок як аснова руху, выразны пластычны элемент народнай харэаграфіі, форма харэаграфічнай арганікі (арнаментальны, правільны, ілюстрацыйна-вылучальны танцы); разнаманявы танцы з захаваннем мясцовых стыляў — імённыя, польскі, кадрылі і іншыя.

Рэалізоўваць ідэю з прапанаванай канцэпцыі (мы адразу высока ўзнялі мастацкую планку) часам было праблематычна, асабліва спачатку (справа новая, не ўсім зразумелая). Для вырашэння пытанняў калі-ні-калі звяртаўся напарасткі да Талэвуша Стружкіца, які ў той час прашаў у Міністэрстве культуры Рэспублікі Беларусь.

Падтрымка Талэвушам Іванавічам "Берагіна" на розных этапах яе стварэння і развіцця заўсёды была дэкаратыўнай (асабліва талк, калі стала пытанне: "Быць ці не быць?"). А прызам гэтага дня культуры на фестывалі заўжды ўдзяўма прэстыж мерапрыемстваў. Разам з Т. І. Стружкічам форум наведвалі член Нацыянальнай камісіі Рэспублікі Беларусь па справах UNESCO Анатоль Бутэвіч і галоўны рэдактар "Краянаўскай газеты", старшыня Беларускага фонду культуры Уладзімір Гілеп, які аднойчы сказаў: "Яна, «Берагіна», надзіралася, каб не знікла павяз пакаленняў, выдаткі і тысячгадоўзю беларускай народнай культуры, каб яе дасягненні не знікі ў чадзе і брудзе новага тысячагоддзя, яго «культуранага феномена»".

НЕ НА АСФАЛЬЦЕ

Сярод рэспубліканскіх форумаў народнай і сучаснай творчасці яскрава вылучаўся фестываль фальклорнага мастацтва "Берагіна" (даўжыцца з 1998 года) — адзіны ў краіне шматузроўневы доўгатэрміновы праект "Традыцыйная культура і дзеі Беларусі", які пастаянна развіваецца і з'яўляецца сістэматы і комплексным. Вызначальным мае быць і тое, што фестываль грунтуецца на прыніцах вывучэння, аднаўлення, вывучэння, даследавання, трансляцыі, распаўсюджвання і публіцызацыі найлепшых каранёвых формаў традыцыйнай культуры нашага народа.

І прышпывава важна: заключныя імпрэзы ладзіцца не на "асфальце велікага горава", а ў натуральных умовах бытавання высокага фальклору. Месцам правядзення стала славуная Руадэльбшчына. Усе клопаты браў на сябе аддзел культуры Акцябрскага райвыканкама на чале з неардынарным кіраўніком Святаляна Баркоўскай. Амаль чворы стогодзя яна з'яўлялася галоўным дырэктарам фестывала.

НЕ ПРОСТА АКЦЫЯ

Стружкіца бачыў "Берагіна" не як разавую абстрактную акцыю на адну-два гадзіны і не як дывертэсмент вялікага эстраднага шоу, а як экалогічную сістэму этнавахаўвання дзейнасці і моладзі нашай краіны срокамі розных відаў і жанраў традыцыйнага мастацтва, фарміравання нацыянальнай самасвядомасці асобы. І гэтую ідэю можна было неаднойчы чуць з яго вуснаў на розных выступленнях перад грамадствам, на афірмальных сустрэчах з работнікамі культуры, паліца гутарак з прэстаўнікамі СМІ.

Дык "Берагіна" — гэта што? Са слоў Талэвуша Іванавіча — нацяняльны брэнд Беларусі! Стружкіца таксама бачыў у фестывалі магчымасць творчых стасункаў навуковаў і практыкаў, экспертаў і лаўраў фальклорных калектываў; сустрэч з вядомымі на Беларусі культурологамі, этнамузыкалагамі, фалькларыстамі, этнолагамі, харэографамі, майстрамі народных музыкальных інструментаў, цудоўнымі выканаўцамі народных песень...

НЕ ТОЛЬКІ КУЛЬТУРНЫ МЕНЕДЖАР

...І за ўсім гэтым бачны не проста ўдзел (што вельмі важна!) Стружкіцага як культурнага менеджара ў мерапрыемствах (колькасць іх проста зашкальвала), а найперш пошук магчымасцей практычнай дапамогі ў справе, калектыву, асобе. Нават свечасаровае віншаванне сёбра, каледзі, кіраўніка ўстановаў культуры ці калектыву з днём народзінаў (а ў пачатку Талэвуша Іванавіча — са дня прозвішчаванні і імёнаў) характарызаваў дзеянне як чалавеча абавязковага, удзячнага, неардынарнага.

Дзеянне прафесійнага сустрэчы з Т. І. Стружкічам у міністэрскіх кабінетах, а сёння — у Беларускам фондзе культуры завяршаюцца каскадам ідэй і прапаноў, напрыклад: правядзенне творчых вечарын, прывесчальных зным асобам, пахрытоўка і выданне энцыклапедычнага збору з рабочай назвай "100 асоб у галіне беларускай культуры". Гэта і арганізацыя да іх пасія заключных імпрэз шырокафарматных канцэртаў "Фестывальнае «Берагіна» ў Мінску" ды шмат чаго яшчэ — цікавага і патрэбнага.

І тое, што Талэвуш Іванавіч на мамім творчым шліху з'явіўся ў патрэбны час як драдзіца, аднадушца, добры суразмоўца, іншым разам і апанент, у немайой ступені стала прычынай нараджэння нацыянальнага фестывальнага фальклорнага руху "Берагіна", якому паярэнчалі аўтарска гняў "Беларуская полька" (Чачорычына), "Палескі карагод" (Брэстчына), "Пярэвыя" (Магілёўчына). Таксама гэта саўвясніла да вяртання з генетычнай памішай ў практыку пластычных элементаў (халод трыскі, Фрэйбій талы, соўгалі, і ладзіна і іншыя), якія вызначалі юнь Беларускую адметнасць у свеце народнай харэаграфіі.

І дзюкую Вам, шааноўны Талэвуш Іванавіч, за усё зробленае і за тое, што яшчэ ператворыцца ў жыццё. Жадаю, каб кожны пас Ваашай шматграннай дзейнасці быў не толькі асобным прыгожым рухам, але і суцэльнай формай усеабдымнага любові і павагі да Роднай Зямлі, Роднай Культуры!

Мікола КОЗЕНКА

Паштовая скрыня: kim@kultura-info.by

■ Абрадавая праграма "Піліпаўскія запусты" прайшла ў Дужаўскім сельскім доме народнай творчасці Чавускага раёна. У рэалізацыі праекта быў заняты народны ансамбль народнай песні "Вяскоўцы" і ўдзельнікі дзіцячага клуба выхаднага дня "Вераоск".

■ У Добружскім сельскім доме культуры Горкаўскага раёна ладзілі мерапрыемства "Ад праледзай спалох выкоў нам засталася спадчына". Напярэдалні Піліпаўскага посту там рэканструявалі традыцыйныя вачоркі.

■ У Оршы падчас III Рэспубліканскага фестывалю-конкурсу выканаўцаў патрыятычнай песні народны вакальны ансамбль "Горліца" з Хойнімскага раёна выступіў у папрачых калоніях № 8 ды № 12 і атрымаў дыплом лаўрата другой ступені.

■ Магілёўскі абласны металдычны цэнтр народнай творчасці правёў у рэжыме анлайн семінар-практыкум па тэхналогіі вырабу навагодніх цацак і настольных блэк. Уздзел у імпрэзе браўлі майстры докаратыўна-прыкладнога мастацтва Асіповіцкага, Краснапольскага, Круглянскага, Магілёўскага, Мсціслаўскага, Слаўгараўскага, Чавускага і Шклоўскага раёнаў.

■ Абласны металдычны цэнтр стаў фіналістам конкурсу найлепшых практык па рэалізацыі стратэгіі ўстойлівага развіцця Магілёўскай вобласці да 2035 года. Цэнтр прадставіў на разгляд праект "Традыцыйная культура як стратэгічны рэсурс устойлівага развіцця грамадства".

■ У Вальнічых прайшоў раённы фестываль "Бялініцкая тэатральная вясень".

■ Магілёўскі абласны мастацкі музей імя Паўла Масленікава запрашае на інтэрактыўную праграму "Баім час з Зіозем". Гэтым днём ва ўстанове працягваецца экспазіцыя "Зімой, снежнай народ...". А яшчэ ў музеі працуе майстэрня "Святочная паштоўка".

■ Першы раённы конкурс сяроя працоўнай моладзі "Майстры" ладзілі ў Цэнтры культуры Хойнімска. А ў раёне прайшоў вакальнае шоу-спабортнітва "Перазгрузка-2" — лагічнае развіццё саваніцкай праграмы "Перазгрузка".

■ У Магілёўскім абласным металдычным цэнтры народнай творчасці правіў творчую прэзентацыю Кітаўскага раёна.

■ Пасяджэнне абласнога савета дырэктараў культурных устаноў адбылося ў Цэнтры культуры Хойнімска. А ў раёне прайшоў мадэлі арганізацыі работы па культурным абслугоўванню насельніцтва.

■ Днямі ў Магілёве ладзілі IV Міжнародны фестываль-конкурс мастацтваў "Златае мора". Юныя таленты правілі сябе ў чатырох намінацыях: "Вакал", "Музычна-інструментальнае мастацтва", "Тэатральнае мастацтва", "Харэаграфія".

■ Клубныя ўстановы Краснапольскага раёна прэзентавалі найлепшыя практыкі па захаванні і папулярызацыі традыцыйнай культуры. Аўр-праект "Фальклорны жыццывір" працягваецца.

■ Бібліятэкі Магілёва рэалізавалі інтэрактыўны літаратурны праект "Мас Песняры" да юбілей Янкі Купалы і Якуба Коласа.

<p>Газета "Культура"</p> <p>Індывідуальны 63875 Адін месца — 14,21 руб.</p> <p>Ведамасны 638752 Адін месца — 23,49 руб.</p> <p>Ільготны (для юрдычных асоб, аб'яднаных падаткова ў адной суб'ектна-падатковай пелісаванай) 63879 Адін месца — 15,83 руб.</p>	<p>Камплект: газета "Культура" і часопіс "Мастацтва"</p> <p>Індывідуальны 63874 Адін месца — 29,87 руб.</p> <p>Ведамасны 638742 Адін месца — 34,89 руб.</p> <p>Ільготны (для юрдычных асоб, аб'яднаных падаткова ў адной суб'ектна-падатковай пелісаванай) 63872 Адін месца — 22,52 руб.</p>	<p>Часопіс "Мастацтва"</p> <p>Індывідуальны 74958 Адін месца — 19,21 руб.</p> <p>Ведамасны 749582 Адін месца — 37,77 руб.</p> <p>Ільготны (для юрдычных асоб, аб'яднаных падаткова ў адной суб'ектна-падатковай пелісаванай) 74986 Адін месца — 21,45 руб.</p>
---	---	---

Маладзечанская цэнтральная раённая бібліятэка імя Максіма Багдановіча

Галоўная Пра бібліятэку Чытачам Бібліятэкарары Падзеі Краяязнаства Кантакты Рэсурсы



Скріншот сайта Маладзечанскай цэнтральнай раённай бібліятэкі імя Максіма Багдановіча Мінскай вобласці

Ці можна абысціся без Сеціва, або Як адшукаць новыя камп'ютары для бібліятэкі?

Інтэрнэт не раскоша, а сродак камунікацыі. Для кагосяці гэта — аксіёма, якая не патрабуе доказаў, асабліва калі гаворка ідзе пра сталіцу ці абласныя цэнтры. Але не ўсё так проста, як можа здавацца на першы погляд.

КАМП'ЮТАР — У КОЖНАЙ БІБЛІЯТЭЦЫ?

Напрыклад, па словах намесніка генеральнага дырэктара — дырэктара па інфармацыйных рэсурсах і абслугоўванні карыстальнікаў Нацыянальнай бібліятэкі Беларусі Віктара Пшыбытка, за апошнія пяць гадоў публічныя кніжніцкія краіны дасягнулі значных поспехаў у галіне камп'ютарызацыі.

На сёння камп'ютарызаваны практычна ўсе (96 %) бібліятэкі нашай краіны, — адзначае Віктар Пшыбытка. — Да сеткі Інтэрнэт падключаны 88 % бібліятэк, электронная пошта маеша ў 87 %.

Што ж, лічыць з першага погляду ўражваючы, асабліва калі ўлічыць, што на канец 2015 года былі камп'ютарызаваны толькі 81,3 % бібліятэк Беларусі, а да інтэрнэту былі падключаны толькі 69,5 % бібліятэк. Разам з тым у якасці рэмаркі заўважым, што камп'ютар без выхаду ў Сеціва сёння, на погляд многіх спецыялістаў бібліятэчнай справы, — гэта анахронізм. А падобных "перажыткаў

каў мінулага" ў аічныхных "кніжніцах", які вынік са статыстыкі, яшчэ багата, тым больш калі паўзраць у лічыць па рэгіёнах. Напрыклад, калі гаварыць пра бібліятэкі Гомельскай вобласці, дзв'ю камп'ютарызаванай там не ўсё так гладка.

— На пачатак снежня 2022 года, — адзначае загадчыца аддзела бібліятэчнаства Гомельскай абласной універсальнай бібліятэкі Вераніка Сцяпюлькіна, — у вобласці камп'ютарызаваны толькі 86,8 %.

Паспяховы камп'ютарызаванні на Гомельшчыне замянае ў першую чаргу нястача сродкаў на набывшчы камп'ютары, — Асноўная прычына найпоўней камп'ютарызаванні бібліятэкі Гомельскай вобласці — гэта, на мой погляд, недахоп фінансавання, — сцвярджае намеснік дырэктара Гомельскай абласной універсальнай бібліятэкі Таццяна Барабанчыцкая. — Акрамя таго, варта сказаць і пра тое, што парк камп'ютары таксама павінен пастаянна абнаўляцца, таму нават у тых абласцях Беларусі, дзе сёння адзначаецца стагнацыйная камп'ютарызаванні бібліятэк, як мне вядома, з гэтым унікаюць пытанні.

У БОЛЬШАСЦІ — СТАРЫ КАМП'ЮТАР

Спраўды, апошняе з названых спецыялістам праблем характэрна не толькі для бібліятэк Гомельшчы-

ны, а і ўсёй Беларусі. Так, паводле статыстыкі, змешчанай на сайце Нацыянальнай бібліятэкі Беларусі, на 1 студзеня 2021 года доля камп'ютары, якія апаўваляюць нарматыўным па-трабаваннем службы персанальнай (не больш за 4 гады), складала толькі 20 працэнтаў. Так што прыкладна 80 працэнтаў камп'ютарнага парку публічных бібліятэк краіны патрабуе мадэрнізацыі і абнаўлення.

— Так, спраўды, 81 % з тых камп'ютары, якія ўсталяваны ў бібліятэках Гомельскай вобласці, старэйшыя за 10 гадоў, — кажа Вераніка Сцяпюлькіна. — Разам з тым сёлета абнаўленне камп'ютарнага парку адбываецца даволі паспяхова.

Па словах Веранікі Сцяпюлькінай, шэраг дзяржаўных банкаў не першы год перадаюць бібліятэчкам вобласці камп'ютарную тэхніку.

— Скажам, летась нам перадалі на бязвыплатнай аснове камп'ютары з Беларускага, а сёлета паступіла каля 60 падобных машын з Беларускага банка, — паведаміла Вераніка Сцяпюлькіна. — Ужо ў найбліжэйшыя дні мы будзем рассылаць гэтыя камп'ютары ў розныя бібліятэчныя сістэмы Гомельскай вобласці — у Рагачоў, Ветку, Ельск ды многія іншыя, — таму на вынік года працэнт камп'ютарызаванні бібліятэк у нас будзе яшчэ больш высокі, чым на 1 снежня.

Як бачна, наступнае названае пытанне вырашаецца. Іншая справа, што, можа, гэта адбываецца не так хутка, як хацелася б.

Праблема абнаўлення камп'ютарнага парку бібліятэк Беларусі спраўды стаіць даволі востра, — адзначае загадчыца сектара навукова-даследчага аддзела бібліятэчнаства Нацыянальнай бібліятэкі Беларусі Анастасія Маслоўская. — Для вырашэння гэтага пытання трэба, зразумела, разлічваць у першую чаргу на бюджэтныя сродкі, якія выдаткоўваюцца ў рэгіёнах на дзейнасць бібліятэк. Таксама можна прыцягваць пазабюджэтнае фінансаванне, працаваць са спонсарамі.

Яшчэ адным выйсцем, як сцвярджае Анастасія Маслоўская, можа быць уздел у Рэспубліканскім конкурсе "Бібліятэка — асяродак нацыянальнай культуры": за перамогу ў ім выдаткоўваюцца ў тым ліку і грашовыя сродкі, якія можна накіраваць на набывшчы камп'ютары.

ДЗЕ Ж ТЫ, ІНТЭРНЭТ?

Аднак камп'ютарызаванні — гэта толькі адзін бок медала. Кожны бібліятэкар марыць сёння не толькі пра новы камп'ютар, але і пра інтэрнэт ды бібліятэчны сайт, на якім можна было б размясціць навіны бібліятэкі, пазнаёміць з імі не толькі калег са свайго раёна, але і з усёй Беларусі ды свету. Таму наўнясць бібліятэчных сайтаў — гэта не прыхамаш, а надзённая патраба часу, з чым згодныя і многія аічныхныя спецыялісты.

— На сёння ў кожнай бібліятэчнай сістэме Гродзеншчыны ёсць свой сайт, — адзначае дырэктар Гродзенскай абласной навуковай бібліятэкі імя Яўхіма Карскага Марына Ігнацівіч. — Напрыклад, у нас на 18 бібліятэчных сістэм ёсць каля 30 сайтаў, гэта значыць, што бібліятэчныя сайты створаны нават у некаторых асобных, нецэнтральных бібліятэках таго ці іншага раёна. Плюс мы вельмі актыўна пазіцыянуем сябе ў сацыяльных сетках. Без падобнай рэкламы сваёй дзейнасці і свайго бібліятэчнага фонду сёння, на мой погляд, бібліятэчкам жыць проста немагчыма.

На жаль, найнясць сайтаў ва ўсіх раённых бібліятэк Беларусі — гэта яшчэ таксама даўка не аксіёма.

Калі казаць пра Гомельшчыну, дзв'ю ў нас на сёння толькі 15 раёнаў электроннага аддзелаў персанальнай тэхніцы, — кажа Вераніка Сцяпюлькіна. — Распаўсюджанні сайтаў ідзе не так хутка, як хацелася, не толькі праз нястачу фінансавання, але і праз адсутнасць у штатным раскладзе такой ааініцы, як кіраўнік ці адміністратар сайта.

А падобны чалавек бібліятэцы вельмі патрэбны, бо, скажам, у ЦБС сярэйшых па 10 гадоў, — кажа Вераніка Сцяпюлькіна. — Разам з тым сёлета абнаўленне камп'ютарнага парку адбываецца даволі паспяхова.

Што ж, пра праблему са штатным раскладам "К" пісалася ўжо неаднойчы. І, як вядома са слоў спецыялістаў Міністэрства культуры Беларусі, распаўсюджанні новага штатнага раскладу, у тым ліку і для бібліятэк краіны, ідзе сёння поўнай халой. Магчыма, у новых штатных раскладах будзе прадугледжана і ааініца адміністратара сайта. А разлік бібліятэкары баруць на сябе ролю падобных ааініцаў і выступаюць на сайт той ці іншай "кніжніцы" разнастайны кантэнт ды самі піраць сваю дзейнасць у сацыяльных сетках.

З усяго сказанага вынікае, бадай, адзінае вырашэнне ўсе акрэсленыя праблемы адным махам пакуць што проста немагчыма. Разам з тым, як ачуваецца на пачатку артыкула, на сёння ў краіне ўжо зроблены значны пласт работы — дзв'ю камп'ютарызаванні бібліятэк Беларусі, які і пачынае падключэння бібліятэчных устаноў да сеткі Інтэрнэт, пастаянна, з года ў год, растуць і павялічваюцца.

Юрыя ЧАРНЯКЕВІЧ Ілюстрацыі ўзятыя з сайтаў бібліятэк Беларусі



"Зімовыя фантазіі", 1999

Мастак, які злавіў пустэчу

Мікалай Бандарчук

Выстава жывапісу "Дыялог з часам", прымеркаваная да 70-годдзя з дня нараджэння Мікалая Бандарчука, праходзіць у Нацыянальным мастацкім музеі Рэспублікі Беларусі. Экспазіцыя сумяшчае творы розных перыядаў жыцця гродзенскага творцы. Бандарчук паспеў паўдзельнічаць у мностве праектаў і атрымаць шмат узнагарод, але ніколі не пераставаў шукаць новыя формы і тэмы. Чаму жывапісца называе сваю стыль асацыятыўным рэалізмам і як з гадамі трансфармаваўся творчы пошук майстра?

КРЫНІЦА НАТХНЕННЯ

Часцей за работы ў іншых жанрах на выставе трапляюць пейзажы, якія Бандарчук маляваў у розныя перыяды творчасці. Прыкметнай зацэпа яго любоў да лесу, гор і сунечы. Зіме прысвечаны карціны "Сямейнае паляно", "Зімовыя фантазіі", "Каложа", што, быццам фатаграфія са старага альбома, выклікаюць настальгію па безкалопным дзяіньстве і фіксуюць незвычайную прыгожасць прыроды. Аднак, нягледзячы на неперапаўнае жаданне апаніцца сярод тых краінаў, я, адчуваецца: чалавек там будзе жыць.

ЗУСІМ НІЧОГА?

Наогул, нібачная пустэча становіцца часткай многіх карцін Бандарчука. Ён з тых мастакоў, якія прымушаны ітнвеннае замеры. Напрыклад, у рабоце "Халоднае маўчанне" не адбываецца нічога. Жывапісца пакідае гледача сярод бязмежнага поля і дазваляе падачуць пра клопаты і трывоі. У кожнага ўнікаюць асабістыя асацыяцыі, і менавіта таму аўтар называе свой стыль асацыятыўным рэалізмам.

Замест мастыхіна — відэлец

У Музеі гісторыі і культуры горада Наваполацка праходзіць выстава "Прырода. Думак".

Аўтар работ — Волга Бельская, прафесійная мастачка, якая працуе ў жанры графічнага дызаіну. Пяць карціны пачала твараць год таму, але ўжо паспела паўдзельнічаць у двух буйных пецырбургскіх арт-праектах: сумеснай экспазіцыі беларускіх і расійскіх мастакоў у галерэі "Мальберг" і ааініцаў-выставе малых

творцаў "Голас гаралоў" у музеі сучаснага мастацтва "Эрарта". А вось ілнершані пераважна праект для Волгі першы. Сімпальна, што імпраза лаізацыя ў роным горадзе дзв'ючыны — Наваполацку.

Мастачку натхняе прырода. Перавалочы прыгожасць навакольнага свету, аўтар адлюстроўвае свае думкі, разважання, пачуцці. Сканданы фактары на карцінах Волга стварае не толькі пры дапамозе пэндзляў і мастыхіна — выкарыстоўвае і кавалачкі тканіны, сцоты, плён-

Гэтым прыцягвае і карціна "Рэха". На ёй адлюстраваны разлом. Незразумела, акуль ён уздуся. Ці на зямлю прыйшоў яшчэ адзін шчаслівы дзень? Ці тое даўчачаныя прамень сонца пасля вялікай буры? Усе назіральнікі самі вырашаюць, што бачаць на палатне. Назменнай застаецца толькі надзея. Паміж расколі лётаюць матылькі. З белата, шпэрга і бруна-звёленага раптам прабіваецца сонечна-ражы. У пустэчы з'яўляюцца жывішчы, і калі малыя матылькі залочыць перахны часы, то і людзі змогуць.

ЯРКАСЦЬ І ПЯШЧОТА

Палотны, звязаныя з гэмай надзеі, былі створаны ў 2000-х, але і сярод ранніх работ Мікалая Бандарчука можна знайсці філасофскія пейзажы. "Плывуць аблокі" — адна з мелата-тыўных карцін, якія хочацца разглядаць не спішаючыся. Мастак робіць акцэнт на рэзкім кантрасте колераў, прыцяваючы ўвагу да аблокаў. Куды яны плывуць? Абсалютна іншым, вельмі стракатым зношца кветкавыя нацюрморты, якія Бандарчук намалюваў для дачок. Тут няма месца меланхоліі — ёсць толькі радасць. Яркаяцць нацюрморту і пішчота пейзажаў жывапісца спалучаюцца на карціне "Мрой белата палатна". Вытанчана, але велічная істота складаецца з драбных галінак і нагадвае лясную казаную шарыцу, якая прыкоўвае позірк.

ПАМ'ЯЦЬ ПРА ВАЙНУ

Асобна стаяць работы, прысвечаныя Вялікай Аічныхнай вайне. У цэнтры карціны "Крах" — смерць фашыста. Поза, у якой гітлеравец ляжыць на спіне, нагадвае свастыку. Пра гэтым мы не бачым твару ворага: паражэнне аднаго свастыкі паражэнне ўсёіх. Асабліва трэба адзначыць працу "Перамога". На ёй — савешкі салдат з зброёй у руках. За яго плячымі кіпіць бой, але ўжо адчуваецца блізка перамога. На стварэнне палатна Бандарчука натхніў вобраз старошлага брата, які не вярнуўся ў вайну.

"Дыялог з часам" знаёміць гледачоў з рознымі тэмамі ў творчасці жывапісца, але ёсць рысы, якія аб'ядноўваюць усе работы. Гульня з колерамі і плянамі, філасофскі падтэкст, якія дэталі сярод змроку, умненне злавіць лёдз прыкметны рух, стварыць у гледача ўражанне, быццам ён апаніцца ўнутры карціны, а таксама любоў да жыцця — усё гэта складае выставу даўжынёй у дзв'ю чалавек.

Валерыя ГАУРКОВІЧ, студэнтка БДУ

Калейдаскоп

"У імя будучыні". Экспазіцыя, прысвечаная Году гістарычнай памяці, працуе ў выставачнай зале "Акадэмія". Дэманструюцца работы, створаныя выкладчыкамі, студэнтамі і выпускнікамі БДАМ у розныя гады. Працы адлюстроўваюць знамяны падзеі ў гісторыі нашай краіны, якія сфарміравалі нацыянальную самасвядомасць і самабытную культуру беларусаў. Выстава аб'ядноўвае творы выяўленчага, дэкаратыўна-прыкладнага мастацтва і дызаіну аўтарам, што маюць дзяржаўна-ўзнагароды Рэспублікі Беларусі і зарэкамандавалі сябе на прэстыжных міжнародных конкурсах і праектах. Мастакі раскрываюць асабісты погляд на мінулыя Беларусі праз уласныя ўспаміны і гісторыю сваіх сем'яў, адлюстроўваюць гераізм удзельнікаў Вялікай Аічныхнай вайны, прапавідаць і мужнасць нашага народа.

Выстава скульптуры працуе ў Масціцкай галерэі Нацыянальнага Полацкага гісторыка-культурнага музея-запаведніка. Там паказана 25 станковых твораў Сяргея Аганавы, зробленых у апошнія 15 гадоў. Нарожданы ў сям'і вядомага беларускага скульптара новапалацкіна Льва Аганавы, Сяргей зьяр-таецца да тэм гістарычнай спадчыны Беларусі, а таксама да міфалагічных і рэлігійных сюжэтаў. Работы творцы вылучаюцца стрыманасцю і лаканічнасцю. За сімвалічнасцю хавецца разнамань мударствы, якая паглыбляе гледача ў філасофскі роздум.



Выстава "Натхненне"

"Натхненне". Выставу пад такою назвай зладзіў у Цэнтры волянага часу і творчасці горада Бабыруцка. У экспазіцыі — работы Таццяны Сіменчанка, кіраўніка дэкаратыўна-мастацкага гуртка "Талент", і яе вучаніцы.

Таццяна Ігаранна амаль 10 гадоў працуе ў Тэрытарыяльным цэнтры сацыяльнага абслугоўвання насельніцтва Ленінскага раёна Бабыруцка, дзе вядзе гурток для пажылых людзей. З вучаніцамі асвойвае розныя тэхнікі, стылі і кірункі.

Калі паўсотні твораў на выставе адлюстроўваюць, як аўтары бачаць сучаснае жыццё, — усе карціны напоўненыя пішчотай, святлом і дыялогам.

"Вёска Зблыны — калыска традыцыйнай культуры Пільчыны". Экспазіцыя, разгорнутая ў Лідскім раённым цэнтры культуры і народнай творчасці, шкідвая тым, што прадстаўляе работы жыхароў некалькіх пакаленняў. Гэта ўнікальныя калекцыі вышэйшай кваліфікацыі Рагіны Лаўнук, тыханых ды-ваной Ніны і Надзеі Шафарэвіч, ручнікоў Ганны Майнін. Асабліва ўвага наддаецца строю вёсак Панямонна і хутара Зблыны. Усе рэчы не толькі рас-павядаюць гісторыю сям'яў і раскрываюць унутраны свет людзей, але і сьведчаюць пра жывую сувязь і перамаеннасць пакаленняў у мастацкім уследжэнні ронданага краю.

Выстава Волгі Бельскай — яшчэ адзін дыямент у скарбніцы арт-праекта "Новы погляд", які паспяхова рэалізуецца ў Музеі гісторыі і культуры горада Наваполацка другі год запар. Нэлі РАДЗЬКО, г. Наваполацк



Фабрыка ў Параччы на Піншчыне, заснаваная Аляксандрам Скірмунтам. Малонак Напалеона Орды

Беларускія рэчы:

пра тых, хто будаваў параходы і круціў колы часу

— Хая гэтага падзеі варта ўспрымаць у сукупнасці. Калі б бацька — які, дарчы, і набыў тое мистэчка — не быў талентам прадпрымальніком, паўраці ці сямі змог бы сабе дамагчы звыш так шук. Ды і падчас экскурсіі па знакамітым палацях у Гомелі нбыла было б прыгадваць, што яго ўласны граф Мікалай Румянцаў быў не толькі інтэлектуалам і мезанатам, але і прагрэсіўным прадпрымальнікам. Скажам, менавіта з яго ініцыятывы на нашых землях быў збудаваны першы беларускі параход — у 1824 годзе. Ды і першая беларуская электрастанцыя з’явілася не ў Мінску, як многія думаюць, а ў Добрушы, якім валодалі новы гаспадар гомельскага палаца граф Фёдар Паскевіч. Эрэшт, і граф Чапскі, які ініцыяваў “электрыфікацыю” Мінска, будучы яго мэрам, таксама да таго саасюга належаў. Прычым яго ўласны маентак Станькава быў вельмі прасунутым, як на свой час, сельгасхольджанам.

— Ці дбалі беларусы прадпрымальнікі пра культуру або развіццё грамадства? Або толькі пра ўласны прыбытак? — Бодзі ўсе, каго я ведаю, былі людзьмі сямільна адзкімі. Той жа Пуслоўскі будаваў храмы розных канфесій, дбаў пра сялян... Ялавецкі, будучы шчырым католікам, праславіў сваёй дабрачыннасцю.

— Наконт спалучэння прыбытку з карысцю для грамадства... Прываду такі прыклад. У 1901 годзе найбольш галдзіннікавы майстар Мінска Абрам Лейзероўскі звярнуўся ў гарадскую думу з прапановай аддаць яму за памысны кошт у арэнду ўчастак зямлі ў цэнтры горада — ля Александрэўскага сквера. Там ён хацеў збудавалі сабе майстэрню ў гатычным стылі і размясціць на ёй вежы з галдзіннікамі з электрычнай палсветкай. У ёй былі вялікае карысць для ўсіх — свае галдзіннікі ж тады былі раскошай.

— Аднак наконт каранёў Марыі Пагошай (у дзявоцтве Сапега) сумневу ўзнікаць не павінна. Вельмі цікава лёс, варты злага тэлесерыяла. Ужо ў 17 яна выйшла замуж, нарадзіла дзетак... Але шлоб нешта не заладзіўся, з мужам яны сталі жыць пасобку. І тады кніжніца ўпінчылію з’явілася сваім маенткам Высока-Кітоўскай. Нават жыццё мэркаваць, адкуль у арыстараці ўнікала такая цяга да фермерства...

— Пагадоў можна было не суміяваць, што новы твор майстра літаральна “узвару” бы Мінск — каб хадайніцтва не адхіліў Лейзероўскі вырабіў такое, што ажно дэвуіраваўся з механічнай вараўнамі, на вежы якіх, уласна, галдзіннік. Змест звышчай з’яўляўся пры кожнай павіх хвілі з браны выходзіў ігнітчок, другі выстаўляе сінг, траці апускае шлагбаум. А ў трэці часам плыве параход — і пры гэтым жаўнеры адбіваюць атаку ворага, які хоча праарвацца праз мост... Калі б такая “шапка” захаваўся, сёння яна б упрыгожыла самы добры музей.

— Аднак, чытаючы ці не кожную гістарычную працу, можна прыйсці да высновы, нібы прадстаўнікі зможных родаў, шыкуючы за кошт сялян, у найбольш выпадку засноўвалі прыгонныя гэтэры, а ў найгоршым — каталізі ўлетку на савях... — Рэч у тым, што свет старадаўняй беларускай сямліцы, які склаўся яшчэ ў часе ВКЛ, істотна змяніўся пасля адмены прыгоннага права. Табынай працоўнай сілы ўжо не было, і адчуваць сабе феадалам болей не атрымлівалася. Галоўным “таварам” стала асобія ініцыятыва. Ейная ролі ў эканоміцы і абумовіла рост прадпрымальніцтва. У сельскую гаспадару пранік дук капіталам, і кожная сямліца была прасякутая тысячамі ітак рынковых адносін. Прыставаўша да іх стала для паўны паводна выжывання.

— Як чалавек, трохі за вас старэйшы, я не раз сутыкаўся з беспэрыспічным свёрджаннем: Беларусь у XIX стагоддзі была адставай аграрнай ускрырай Расійскай імперыі, — рогаце на маю заваду суразумоў, — а дасягненне ў пааноў-эксплуататараў было хіба адно: яны актыўна стваралі перадумовы для перамоці сацыялістычнай рэвалюцыі. Не маючы намеру ігнэраваць тагачасны лад, лну прааналізаваць усё ж несціі тэўныя карэжты вусь...

— Аднак, чытаючы ці не кожную гістарычную працу, можна прыйсці да высновы, нібы прадстаўнікі зможных родаў, шыкуючы за кошт сялян, у найбольш выпадку засноўвалі прыгонныя гэтэры, а ў найгоршым — каталізі ўлетку на савях... — Рэч у тым, што свет старадаўняй беларускай сямліцы, які склаўся яшчэ ў часе ВКЛ, істотна змяніўся пасля адмены прыгоннага права. Табынай працоўнай сілы ўжо не было, і адчуваць сабе феадалам болей не атрымлівалася. Галоўным “таварам” стала асобія ініцыятыва. Ейная ролі ў эканоміцы і абумовіла рост прадпрымальніцтва. У сельскую гаспадару пранік дук капіталам, і кожная сямліца была прасякутая тысячамі ітак рынковых адносін. Прыставаўша да іх стала для паўны паводна выжывання.

— Як чалавек, трохі за вас старэйшы, я не раз сутыкаўся з беспэрыспічным свёрджаннем: Беларусь у XIX стагоддзі была адставай аграрнай ускрырай Расійскай імперыі, — рогаце на маю заваду суразумоў, — а дасягненне ў пааноў-эксплуататараў было хіба адно: яны актыўна стваралі перадумовы для перамоці сацыялістычнай рэвалюцыі. Не маючы намеру ігнэраваць тагачасны лад, лну прааналізаваць усё ж несціі тэўныя карэжты вусь...

— Як чалавек, трохі за вас старэйшы, я не раз сутыкаўся з беспэрыспічным свёрджаннем: Беларусь у XIX стагоддзі была адставай аграрнай ускрырай Расійскай імперыі, — рогаце на маю заваду суразумоў, — а дасягненне ў пааноў-эксплуататараў было хіба адно: яны актыўна стваралі перадумовы для перамоці сацыялістычнай рэвалюцыі. Не маючы намеру ігнэраваць тагачасны лад, лну прааналізаваць усё ж несціі тэўныя карэжты вусь...

— Аднак, чытаючы ці не кожную гістарычную працу, можна прыйсці да высновы, нібы прадстаўнікі зможных родаў, шыкуючы за кошт сялян, у найбольш выпадку засноўвалі прыгонныя гэтэры, а ў найгоршым — каталізі ўлетку на савях... — Рэч у тым, што свет старадаўняй беларускай сямліцы, які склаўся яшчэ ў часе ВКЛ, істотна змяніўся пасля адмены прыгоннага права. Табынай працоўнай сілы ўжо не было, і адчуваць сабе феадалам болей не атрымлівалася. Галоўным “таварам” стала асобія ініцыятыва. Ейная ролі ў эканоміцы і абумовіла рост прадпрымальніцтва. У сельскую гаспадару пранік дук капіталам, і кожная сямліца была прасякутая тысячамі ітак рынковых адносін. Прыставаўша да іх стала для паўны паводна выжывання.

— Аднак, чытаючы ці не кожную гістарычную працу, можна прыйсці да высновы, нібы прадстаўнікі зможных родаў, шыкуючы за кошт сялян, у найбольш выпадку засноўвалі прыгонныя гэтэры, а ў найгоршым — каталізі ўлетку на савях... — Рэч у тым, што свет старадаўняй беларускай сямліцы, які склаўся яшчэ ў часе ВКЛ, істотна змяніўся пасля адмены прыгоннага права. Табынай працоўнай сілы ўжо не было, і адчуваць сабе феадалам болей не атрымлівалася. Галоўным “таварам” стала асобія ініцыятыва. Ейная ролі ў эканоміцы і абумовіла рост прадпрымальніцтва. У сельскую гаспадару пранік дук капіталам, і кожная сямліца была прасякутая тысячамі ітак рынковых адносін. Прыставаўша да іх стала для паўны паводна выжывання.

— Аднак, чытаючы ці не кожную гістарычную працу, можна прыйсці да высновы, нібы прадстаўнікі зможных родаў, шыкуючы за кошт сялян, у найбольш выпадку засноўвалі прыгонныя гэтэры, а ў найгоршым — каталізі ўлетку на савях... — Рэч у тым, што свет старадаўняй беларускай сямліцы, які склаўся яшчэ ў часе ВКЛ, істотна змяніўся пасля адмены прыгоннага права. Табынай працоўнай сілы ўжо не было, і адчуваць сабе феадалам болей не атрымлівалася. Галоўным “таварам” стала асобія ініцыятыва. Ейная ролі ў эканоміцы і абумовіла рост прадпрымальніцтва. У сельскую гаспадару пранік дук капіталам, і кожная сямліца была прасякутая тысячамі ітак рынковых адносін. Прыставаўша да іх стала для паўны паводна выжывання.

— Аднак, чытаючы ці не кожную гістарычную працу, можна прыйсці да высновы, нібы прадстаўнікі зможных родаў, шыкуючы за кошт сялян, у найбольш выпадку засноўвалі прыгонныя гэтэры, а ў найгоршым — каталізі ўлетку на савях... — Рэч у тым, што свет старадаўняй беларускай сямліцы, які склаўся яшчэ ў часе ВКЛ, істотна змяніўся пасля адмены прыгоннага права. Табынай працоўнай сілы ўжо не было, і адчуваць сабе феадалам болей не атрымлівалася. Галоўным “таварам” стала асобія ініцыятыва. Ейная ролі ў эканоміцы і абумовіла рост прадпрымальніцтва. У сельскую гаспадару пранік дук капіталам, і кожная сямліца была прасякутая тысячамі ітак рынковых адносін. Прыставаўша да іх стала для паўны паводна выжывання.

— Аднак, чытаючы ці не кожную гістарычную працу, можна прыйсці да высновы, нібы прадстаўнікі зможных родаў, шыкуючы за кошт сялян, у найбольш выпадку засноўвалі прыгонныя гэтэры, а ў найгоршым — каталізі ўлетку на савях... — Рэч у тым, што свет старадаўняй беларускай сямліцы, які склаўся яшчэ ў часе ВКЛ, істотна змяніўся пасля адмены прыгоннага права. Табынай працоўнай сілы ўжо не было, і адчуваць сабе феадалам болей не атрымлівалася. Галоўным “таварам” стала асобія ініцыятыва. Ейная ролі ў эканоміцы і абумовіла рост прадпрымальніцтва. У сельскую гаспадару пранік дук капіталам, і кожная сямліца была прасякутая тысячамі ітак рынковых адносін. Прыставаўша да іх стала для паўны паводна выжывання.

— Аднак, чытаючы ці не кожную гістарычную працу, можна прыйсці да высновы, нібы прадстаўнікі зможных родаў, шыкуючы за кошт сялян, у найбольш выпадку засноўвалі прыгонныя гэтэры, а ў найгоршым — каталізі ўлетку на савях... — Рэч у тым, што свет старадаўняй беларускай сямліцы, які склаўся яшчэ ў часе ВКЛ, істотна змяніўся пасля адмены прыгоннага права. Табынай працоўнай сілы ўжо не было, і адчуваць сабе феадалам болей не атрымлівалася. Галоўным “таварам” стала асобія ініцыятыва. Ейная ролі ў эканоміцы і абумовіла рост прадпрымальніцтва. У сельскую гаспадару пранік дук капіталам, і кожная сямліца была прасякутая тысячамі ітак рынковых адносін. Прыставаўша да іх стала для паўны паводна выжывання.



Анар дэ Бальзак

Паштовы раман Анарэ дэ Бальзака,

або што яднае французскага пісьменніка з Беларуссю

“Кяханне” слаўтага творцы і княжы Эўеліна Ганскай, “Кяханне”, якое цацкам змяніла лёс Бальзака, чырвоная ліній праходзіць праз лёбас з біграфічных выданніаў пра пісьменніка (і нават было не раз адлюстравана ў кіно). А вось тое, што асоба, якая перакупіла свет Бальзака, Эўеліна Ганская, мае беларускае паходжанне і з’яўляецца сваякай Тадэвуша Рэйтана, застаецца малавядомым фактам. Мае дачыненне да гэтай гісторыі і род Манюшкаў, бо сястра Эўеліны Аляксандра — цётка Станіслава, знакамітага кампазітара.

якасі гульні. І Бальзак гульнію падтрымаў. З таго моманту думка ажаніцца з “Іншаэкай”, уласнай тысяч прыгонных душ і дзясяткаў тысяч гектараў зямлі, стала для Анарэ ізаў фікс. Праўда, за шанцашаў гадоў (з 1832 па 1848) Бальзак і Ганская бачыліся толькі чатыры разы. Першая іх сустрэча, надрыхтаваная па ўсіх законах канспірацыі, ледзь не стала апошняй. Пісьменнік, які вядома, меў не толькі простае паходжанне, але і не самую прэзентабельную знешнасць. Сапраўды было ад чаго прыйсці ў адчай даме з вышэйшага свету, княжне, графіні, прауначы французскай каралевы Марыі Ляшчынскай, жонкі Людовіка XV. Але сувязь працягнулася і завяршылася шлобам 2 (14) сакавіка 1850 года. Колькі ў “каханні” было шчырасці, а колькі разліку, распылаючы кожнаму шкіднаму мегірафі Бальзака, не бярэ выдомыя, чым ён, пісьменнік! Анарэ Мару і Стэфан Шэйні. Тройні зварталіся да гэтай з’ямы і рэжысёры з розных краін. Першай выйшла французская стужка “Памылка Анарэ дэ Бальзака” (УССР, 1968). За ёй — серыял “Вялікае кяханне Бальзака” (Францыя — Польшча, 1973) з Беатрай Тышчэвіч у ролі Ганскай. Амаль праз чвэрць стагоддзя нарадзіўся і міні-серыял “Бальзак”

(Францыя, 1999), дзе галоўную ролю выканаў вядомы акцёр Жэрар Дарпальдэ. А ўжо колькі з’явілася невялічкіх публікацый або дакументальных роліаў пра паучыні французскага рэаліста... ШПІЁНСКІ ДЭТЭКТЫВ? У 2011 годзе расійскі пісьменнік Уладзімір Шыгін выпусціў даволі цікавую кнігу “Тайны сыск генерала дэ Вігта”. Яна, як палеаіа, многае глумачыць у няпроста адносінках “закаханых” і паказвае сувязь Бальзака і Ганскай як вынік дзейнасці расійскай тайнай паліцыі. У маштабам палітычным дэ-тэктыве ўдзельнікі вольнымі і міжвольнымі сталі паэты Адам Міцкевіч і Аляксандр Пушкін, агентэса тайнага вышуку Караліна Сабаўская (сястра Ганскай), яе брат Адам, расійскі генерал-кавалерыст, сястра Аляксандра (жонка Аляксандра Манюшка, дзядзькі кампазітара Станіслава), сястра Паўліна, дэкабрыстэца, дзясцік асоб тагачаснай расійскай і еўрапейскай эліты. Таксама — Напалеон, паўстанцы 1831 года і многія, многія ішыя. Галоўным жа “кухарам”, які адказваў за стравы на гэтым застолі, быў расійскі генерал ад кавалерыі, шпіён дэ класу сэрца Іван Осіпавіч дэ Віт (“чалавек, вполне со-

зрэвший для виселицы”, як аб ім сказаў вялікі Сабаўска служыла Івану Осіпавічу. Бацька Івана Осіпавіча быў камандантам галоўнай паўднёвай фартэры Рэчы Паспалтай у Камініа-Падольскім, а дзел — архітэктарам. У Рэч Паспалтую дэ Віт перабраўся з Нізурта, стала другой жонкай сербскага гандлера Івана Рызычна (першая, Амаля Рызыч, мурза Пушкіна, памерла маладой), які меў з расійскім генералам некаторыя сувязі. Згадаць варта і Аляксандра, маладошу сястру Караліны і Эўеліны, якая стала жонкай Аляксандра Манюшка (дзядзька Станіслава Манюшка), гаспадары маітка Алесіа пад Мінскам. Паволде Шыгіна, адна з дачок Манюшкаў разглядалася маці ў якасці кандыдаткі ў жонкі Бальзака, калі паміж пісьменнікам і Ганскай адносінны часова пахаладнелі. А па распаўсюджанай версіі да перамоці Ганскай выйсці замуж за Бальзака Аляксандра Манюшка ставілася вельмі адмоўна, як магла супраціўлялася гэтаму. Шкава яшчэ і тое, што ў высока маральнага жонкі і служэньніца. Дэ Віт у гэтым плане быў поўнай супрацьлегласцю. Не складана знайсці па ўсімнае часу сумніскаў дэ Віта галдзінніку і французскага адушача добрае слова.

ШМАТ ТАМНІНЧАГА, ШМАТ ЯЎНАГА

Сапраўды, забытага жанчыны. Але ўпэўнена можна сказаць наступнае. Калі б у 1739 годзе ў мінскай катэдры не ўзлі шлоб брата Дамінік Ройтан і Тарэза з Валадковічаў, то ў 1751 годзе не з’явілася б на свет іх дачка Марта-Марыяна. У 1775-м яна б не выйшла замуж за Еакіма Руднітоўскага і не нарадзіла ў яму дзяткі — Юстыню і Караліну. Калі б Еакім не памёр заўчасна, дочкі не засталіся б сіротамі на выхаванні ў дзядзькі — Хрыстафора Руднітоўскага. І тады Юстыню, яшчэ зусім дзяткучыню (але спадчыніцу вельзіарнага маітка), не выбраў бы Адам Жавускі (сваёк Руднітоўскіх, Радзівілаў і французскіх каралёў). Калі б гэтага не зларылася б, то не нарадзіліся б Караліна, Эўеліна, Аляксандра і ішыя. І дакладна не было б паштовага рамана, які цацкам змяніў жыццё Анарэ дэ Бальзака, аўтара серыі твораў “Чалавечая камедыя”.

ДЭ ВІТ, ЖАВУСКІЯ, МАНОШКІ

Дэ Віт, які ажаніўся на разліку з княжыню Любамірскай, доўгія гады быў неадфіцыйным мужам Караліны Сабаўскай і выкарыстоўваў яе ў якасці шпіёнкі. Сачыла шляхчынца за многімі, у тым ліку за Міцкевічам і Пушкіным (і некаторыя час з’яўляўся іх музай). Магчыма, менавіта яна параіла Ганскай завязваць раман з Бальзакам, бо, паводле Шыгіна, для Расійскай імперыі было вельмі карысна мець свайго чалавеча ў Парыжы ў торадзе, вядомым у тым



Метрыка шлюбу Анарэ дэ Бальзака з Эўелінай Ганскай

корны, ёсць на яго рахунку добрае. Напрыклад, менавіта ў маітку Жавускага у Чуднае апошняя і самая шчаслівая гады пражыў наш зямляк Ян Баршчэўскі. Генрык Жавускі натхніў Міцкевіча напісаць паэму “Пан Тадэвуш”, а сам стварыў бестселер таго часу “Гаворныя Сапілцы” і раман “Лістапад”, у якім спрабаваў раабітрытаў і кіраўніку краіны, забліў бэ сула і следства п’янага раджане, за якімі сталі аранжысты, палітычныя апаненты дэ Вітаў. Гэта пачварная гісторыя (з элементамі канвібулізму) пакінула след у творчасці пісьменніка Аляксандра Манюшка (дзядзька Станіслава Манюшка), гаспадары маітка Алесіа пад Мінскам. Паволде Шыгіна, адна з дачок Манюшкаў разглядалася маці ў якасці кандыдаткі ў жонкі Бальзака, калі паміж пісьменнікам і Ганскай адносінны часова пахаладнелі. А па распаўсюджанай версіі да перамоці Ганскай выйсці замуж за Бальзака Аляксандра Манюшка ставілася вельмі адмоўна, як магла супраціўлялася гэтаму. Шкава яшчэ і тое, што ў высока маральнага жонкі і служэньніца. Дэ Віт у гэтым плане быў поўнай супрацьлегласцю. Не складана знайсці па ўсімнае часу сумніскаў дэ Віта галдзінніку і французскага адушача добрае слова.

ШМАТ ТАМНІНЧАГА, ШМАТ ЯЎНАГА

Сапраўды, забытага жанчыны. Але ўпэўнена можна сказаць наступнае. Калі б у 1739 годзе ў мінскай катэдры не ўзлі шлоб брата Дамінік Ройтан і Тарэза з Валадковічаў, то ў 1751 годзе не з’явілася б на свет іх дачка Марта-Марыяна. У 1775-м яна б не выйшла замуж за Еакіма Руднітоўскага і не нарадзіла ў яму дзяткі — Юстыню і Караліну. Калі б Еакім не памёр заўчасна, дочкі не засталіся б сіротамі на выхаванні ў дзядзькі — Хрыстафора Руднітоўскага. І тады Юстыню, яшчэ зусім дзяткучыню (але спадчыніцу вельзіарнага маітка), не выбраў бы Адам Жавускі (сваёк Руднітоўскіх, Радзівілаў і французскіх каралёў). Калі б гэтага не зларылася б, то не нарадзіліся б Караліна, Эўеліна, Аляксандра і ішыя. І дакладна не было б паштовага рамана, які цацкам змяніў жыццё Анарэ дэ Бальзака, аўтара серыі твораў “Чалавечая камедыя”.

ШМАТ ТАМНІНЧАГА, ШМАТ ЯЎНАГА

Сапраўды, забытага жанчыны. Але ўпэўнена можна сказаць наступнае. Калі б у 1739 годзе ў мінскай катэдры не ўзлі шлоб брата Дамінік Ройтан і Тарэза з Валадковічаў, то ў 1751 годзе не з’явілася б на свет іх дачка Марта-Марыяна. У 1775-м яна б не выйшла замуж за Еакіма Руднітоўскага і не нарадзіла ў яму дзяткі — Юстыню і Караліну. Калі б Еакім не памёр заўчасна, дочкі не засталіся б сіротамі на выхаванні ў дзядзькі — Хрыстафора Руднітоўскага. І тады Юстыню, яшчэ зусім дзяткучыню (але спадчыніцу вельзіарнага маітка), не выбраў бы Адам Жавускі (сваёк Руднітоўскіх, Радзівілаў і французскіх каралёў). Калі б гэтага не зларылася б, то не нарадзіліся б Караліна, Эўеліна, Аляксандра і ішыя. І дакладна не было б паштовага рамана, які цацкам змяніў жыццё Анарэ дэ Бальзака, аўтара серыі твораў “Чалавечая камедыя”.



Метрыка шлюбу Анарэ дэ Бальзака з Эўелінай Ганскай



НАЦЫЯНАЛЬНЫ АКАДЭМІЧНЫ ТЭАТР ІМЯ ЯНКІ КУПАЛЫ

г. Мінск, вул. Энгельса, 7.
Тэл.: 8 017 3654237, 8 017 3576627
Пошта: kupalabilet@mail.ru

- Рэжыём у 1 дзее **“Вечар” (12+)**. Галоўная сцена. **10 снежня а 19.00.**
- Містычная легенда пра каханне ў 1 дзее **“Чорная панна Нясвіжа” (12+)**. Галоўная сцена. **11 снежня а 19.00.**
- Музычнае прадстаўленне **“Музыка душы” (0+)**. Прэміера. Камінная зала. **13 снежня а 19.00.**
- Пластычны спектакль у 1 дзее **“Наш космас” (12+)**. Прэміера. Галоўная сцена. **14 снежня а 19.00.**
- Канцэрт харэаграфічнага ансамбля “Харошкі”. Праграма **“Па старонках Полацкага шыйтка” (6+)**. Галоўная сцена. **16 снежня а 19.00.**
- Шоу **Modern Culture View (0+)**. Галоўная сцена. **17 снежня а 18.00.**

УНП 100377701

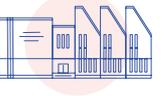


НАЦЫЯНАЛЬНЫ МАСТАЦКІ МУЗЕЙ РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ

г. Мінск, вул. Леніна, 20.
Тэл.: 8 017 3970163
(экскурсійнае бюро)

- **Пастаянныя экспазіцыі.**
- Выстава **“А. Я. Архіпаў і майстры Саюза рускіх мастакоў”**, прымеркаваная да 160-годдзя з дня нараджэння выдатнага жывапісца А. Я. Архіпава і 120-годдзя з даты заснавання Саюза рускіх мастакоў. **Да 22 студзеня 2023 года.**
- Выстава жывапісу Мікалая Бандарчука **“Дыялог з часам”**, прымеркаваная да 70-годдзя з дня нараджэння аўтара. **Да 19 снежня.** Пераходная галерэя прыбудовы да галоўнага корпусу.
- **Выстава да 135-годдзя з дня нараджэння Марка Шагала.** **Да 12 снежня.**
- Выставачны праект **“Жаночы род”**. **Да 8 студзеня 2023 года.**
- Выстава **“Шкатулка каштоўнасцей”** (традыцыйныя ўпрыгожванні народаў Еўразіі XVIII–XX стагоддзяў) з калекцыі Расійскага этнаграфічнага музея (г. Санкт-Пецярбург). У экспазіцыі прадстаўлена каля 250 шэдэўраў, якія характэрныя ювельныя традыцыі і густы амаль 40 народаў Расійскай імперыі. **Да 11 снежня.**
- Экскурсіі: **“Якога колеру зіма?” (6+)**, **“Казкі Усходу” (10+)**, **“Міфы Старажытнай Грэцыі і Рыма” (10+)**, **“Пяць моў каханя” (10+)**. Праводзіцца заўсёды.

УНП 100377711



НАЦЫЯНАЛЬНЫ ЦЭНТР СУЧАСНЫХ МАСТАЦТВАЎ РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ

г. Мінск, пр-т Незалежнасці, 47.
Тэл.: 8 017 4247814

- Выставачны праект **“Суветныя поп-арт: ад Уорхала да Бэнксі” (12+)**. **Да 22 студзеня.**
- г. Мінск, вул. Нахрасава, 3. Тэл.: 8 017 3990978
- Выставачны праект **“Чакайце нас, зоркі!”**. **Да 29 студзеня.**

УНП 192545414



БЕЛАРУСКІ ДЗЯРЖАЎНЫ МУЗЕЙ ГІСТОРЫІ ВЯЛІКАЙ АЙЧЫННАЙ ВАЙНЫ

г. Мінск, пр-т Пераможаў, 8.
Тэл.: 8 017 2030792, 8 029 1440792, 8 017 3271166

- **Пастаянная экспазіцыя.**
- Выстава **“Вызваленне Еўропы”** ў рамках міжнароднага праекта “Тэрыторыя Перамогі”, які аб’ядноўвае 250 музеяў і ваенна-гістарычных цэнтраў Расіі і іншых замежных краін.
- Анлайн-выстава **“Трагедыя народаў”**.

УНП 100235472



МУЗЕЙ БЕЛАРУСКАГА НАРОДНАГА МАСТАЦТВА ў В. РУБІЧЫ

Спарткомплекс “Рубічы”, Мінскі раён.
Тэл.: 8 017 5074468

- **Пастаянная экспазіцыя.**
- Праграма **“Каляды ў музеі”**. Праводзіцца заўсёды. **Зборная праграма 24 снежня.** Працягласць – 2–2,5 гадзіны. Папярэдні запіс абавязковы.

УНП 100377711



НАЦЫЯНАЛЬНЫ ГІСТОРЫКА-КУЛЬТУРНЫ МУЗЕЙ ЗАПАВЕДНІК “НЯСВІЖ”

г. Нясвіж, вул. Ленінская, 19.
Тэл.: 8 01770 20602, 8 01770 20660, +375 29 5518051, +375 29 1903149

Палацавы ансамбль

- Выстава работ удзельнікаў міжнароднага конкурсу па выбаце навагодняй цацкі ў тэхніцы ірландскіх карункаў **“Звяжам свет прыгажосцю”**. Белая бальная зала. **Да 22 студзеня 2023 года.**
- Міжнародны выставачны праект **“Castrum doloris. Пахавальны цырыманіял нясвіжскага двара”**. У складзе пастаяннай экспазіцыі.
- Часовая экспазіцыя **“GLORIA ARME: ваенна-гістарычная рэканструкцыя даспехаў і зброі”**. Вялікая выставачная зала. **Да 10 студзеня 2023 года.**
- Выставачны праект, прысвечаны Году гістарычнай памяці, **“Ператвораныя ў попел. Генацыд беларускага народа на тэрыторыі Нясвіжскага раёна ў гады вайны”**. **Да 15 студзеня 2023 г.** У экспазіцыійнай зале першага пусковага комплексу.
- Выстава елчаных цацак **“У Новы год прыходзіць казка...”**. Малая выставачная зала. **Да 22 студзеня 2023 г.**

- Мерпрыемствы
- Квэсты: **“Палацавыя таямніцы”**, **“Музычная сярбніца Нясвіжскага палаца”**.
- Віртуальныя выставы: **“Ператвораныя ў попел. Генацыд беларускага народа на тэрыторыі Нясвіжскага раёна ў гады вайны”**, **“Нясвіж – здабытак сусветнай культуры”**, выстава Паўла Татарнікава **“Магнацкія двары і замкі Беларусі”**.
- Тэматычныя і аглядныя экскурсіі па гісторыка-архітэктурных помніках і ландшафтных парках г. Нясвіжа.

Мерпрыемствы

- Лячэчны спектакль **“Навагодня прыгоды Данькі”** (група да 20 чалавек). **3 12 снежня.**
- Квэсты: **“Безаблічны артафакт”**, **“Карта сямі каралеўстваў”**, **“Музейны дэтэктыў”**, **“Музейнае расследаванне”**.
- Культурныя мерпрыемствы: **“Прыём у княгіні”**, **“Дзень нараджэння ў Ратушы”** (група да 12 чалавек ад 6 да 11 гадоў).
- Сюжэтная-ролевая развівальная праграма **“Школа шпіёнаў”**. **Да 25 чалавек.**
- Гульні-знаёмства **“Музейка аб музеі”** (група да 25 чалавек ад 4 да 7 гадоў).
- Гульні-ролевыя праграмы **“Выкрунтасы”** (група да 25 чалавек).

Падрабязнасці па тэлефонах 8 01770 20602, 8 01770 20660 або на сайце niasvizh.by.

УНП 600207920



ЗАМКАВЫ КОМПЛЕКС “МІР”

г. п. Мір, Карэліцкі раён, Гродзенская вобласць.
Тэл.: 8 01596 36290, 8 01596 36270

- **Пастаянная экспазіцыя.**
- Выстава **“МІРная зброя”**. Калекцыя халоднай зброі, вайсковага рыштунку і ўзнагарод з фондаў музея. **Да 8 студзеня 2023 года.**
- **Дзіцячы каляндар баль (6+)**. **7 студзеня 2023 года а 12.00 і 15.00.** Для дам і кавалераў ад 6 да 12 гадоў.
- Аглядныя і тэматычныя экскурсіі.
- Экскурсіі з элементамі тэатрызацыі для дзяцей і дарослых.
- Экскурсія для дзвюх **“Інтрыгі Купідона”**.
- Сямейная квэст-экскурсія **“Легенды і паданні Мірскага замка”**.
- Музейныя заняткі для дзяцей сярэдняга школьнага ўзросту: **“Святочная стравы для князя па старадаўнім рэцэпце”**, **“Асабліваці жаноцага касцюма XVIII ст.”**, **“Арганізацыя войска і вайсковая справа ВКЛ у XVI ст.”**, **“Печы з каробкавай кафлі XVI–XVII стст. у палацы князёў Радзівілаў”**.

УНП 590201541

ЗАСЛУЖАНЫ КАЛЕКТЫЎ БЕЛАРУСКІ ТЭАТР “ЛЯЛЬКА”

г. Віцебск, вул. Пушкіна, д. 2.
Тэл.: 8 0212 669077 (каса)

- Навагодні спектакль на 1 дзее **“Зімова казка”** і танцавальна-забавульная праграма **“Распакоўка цудаў” (3+)**. **18 снежня аб 11.00.**

УНП 300001869



МУЗЕЙ “ДОМ ВАНЬКОВІЧА. КУЛЬТУРЫ І МАСТАЦТВА 1-Й ПАЛОВЫ XIX СТ.”

г. Мінск, вул. Інтэрнацыянальная, 33а.
Тэл.: 8 017 3637796, 8 017 3588878

- **Пастаянная экспазіцыя.**
- Выстава мастака-ілюстратара Паўла Татарнікава **“Дакрануцца да мінулага”**. **Да 10 студзеня 2023 года.**
- Экскурсія **“Шлях мастака Валенція Ваньковіча”**. Папярэдні запіс.
- **Праводзіцца заўсёды.**
- Экскурсія **“Сядзібны партрэт”**. Папярэдні запіс. **Праводзіцца заўсёды.**
- Спектакль тэатра ценю **“Шляхціц Завальня, або Беларусь у фантастычных апавяданнях. Белая сарока”**. Папярэдні запіс. **Праводзіцца заўсёды.**

УНП 100377711



МУЗЕЙ В. К. БЛЯНЫЦКАГА-БІРУЛІ ў МАГЛЁВЕ

г. Магілёў, вул. Ленінская, 37.
Тэл.: 8 0222 650203, 8 0222 658800

- **Пастаянныя экспазіцыі.**
- Выстава **“Працяг сямейных традыцый. Марыя Васільеўна Ляліна-Паленана”** з фондаў Дзяржаўнага мемарыяльнага гісторыка-мастацкага і прыроднага музея-запаведніка В. Д. Паленана. **Да 22 студзеня 2023 года.**
- Выстава **“В. К. Бляніцкі-Біруля і мастакі з яго кола”**, прысвечаная 150-годдзю жывапісца. **Да 26 лютага 2023 года.**
- Art-lectorium **“Зразумелае мастацтва”**. **Праводзіцца заўсёды.** Падрабязней на сайце artmuseum.by або па тэлефонах 8 0222 650203, 8 0222 658800.

УНП 100377711



НАЦЫЯНАЛЬНЫ АКАДЭМІЧНЫ ВЯЛІКІ ТЭАТР ОПЕРЫ І БАЛЕТА РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ

г. Мінск, пл. Парыжскай Камуны, 1.
Тэл.: 8 017 2431041 (каса), 8 017 3615493

- Опера ў 2 дзехах **“Дзікае паліванне караля Стаха” (12+)**. **10 снежня а 18.00.**
- Балет у 2 дзехах **“Канёк-Гарбунок” (6+)**. **11 снежня аб 11.00, а 18.00.**
- Канцэрт **“Перазваны” (12+)**. **11 снежня а 18.30.**
- Опера ў 3 дзехах **“Яўген Анегін” (12+)**. **13 снежня а 19.00.**
- Опера ў 3 дзехах **“Турандот” (12+)**. **14 снежня а 19.00.**
- Канцэрт **“Вялікі тэатр: Масква – Мінск. Маладыя галасы” (12+)**. **15 снежня а 19.00.**
- Опера-буфа ў 2 дзехах **“Любоўны напоі” (12+)**. **16 снежня а 19.00.**
- Опера ў 1 дзее **“Шайкувая левіца” (12+)**. **17 снежня а 18.00.**
- Канцэрт **“Беларускія прэміеры” (12+)**. **17 снежня а 18.30.**

УНП 191081322

Нацыянальны мастацкі музей Рэспублікі Беларусь

аказвае фізічным і юрыдычным асобам паслугі па рэстаўрацыі і кансервацыі ікон, твораў выяўленчага і дэкаратыўна-прыкладнага мастацтва.

Тэлефоны: 8 017 3970163, +375 25 6677819.

У нашым пазнавальна-адукацыйным Telegram-канале вы можаце даведацца больш цікавых фактаў пра беларускую культуру і мову, паўдзельнічаць у штодзённых апытанках і прачытаць пра культурнае жыццё краіны. Далучайцеся!

З пытаннямі размяшчэння рэкламы звяртаецца па тэлефоне 8 017 2860797 або на электронную пошту reklama@kultura-info.by

ШТОТВДНЭВАЯ ГРАМАДСКА-АСВЕТНІЦКАЯ ГАЗЕТА, ДЛЯ ДАСУГУ (КУЛЬТУРА, МАСТАЦТВА)

Выдаецца з кастрычніка 1991 года.

Знавальнічкі — Міністэрства культуры Рэспублікі Беларусь. Рэгістрацыйнае пасведчанне №637, выдадзена Міністэрствам інфармацыі Рэспублікі Беларусь.

Выдавец — Рэдакцыйна-выдавельная ўстанова “КУЛЬТУРА І МАСТАЦТВА”.

Пераможка 2006 г. Францы 2010 г. Пераможка 2022 г.

КУЛЬТУРА

Дырэктар — ДУЛЭВІЧ Віктар Іванавіч.

Першы намеснік дырэктара — КРУШЫНСКАЯ Людміла Аляксееўна.

Намеснік галоўнага рэдактара — ШЧУРОК Жанна Гендзяеўна.

Адказны сакратар — Галіна МАЛІНУСКАЯ.

Рэдактар аддзела — Яўген РАПІН.

Аглядальнікі рэдакцыі: Надзея БУНЦЭВІЧ, Антон РУДАК, Ілья СВІРЫН, Юры ЧАРНЯКЕВІЧ, Данііл ШАЙКА, Эмілер ЮРКЕВІЧ, Настася ЮРКЕВІЧ.

Літаратурны рэдактар — Машей ЗАЙЦАУ.

Мастацкі рэдактар — Марына ПЯРКОУСКАЯ.

Прыёмныя: 8 017 3345741.

220013, Мінск, пр. Незалежнасці, 77. Чвэрціты паверх.

Бухгалтэрыя: 8 017 3345735.

Адрас рэдакцыі: 220013, Мінск, пр. Незалежнасці, 77, чвэрціты паверх.

Тэлефоны: 8 017 2860797, 8 017 3345723.

Тэлефон-факс: 8 017 3345741.

Рэкламны аддзел: тэл.: 8 017 2860797.

Аўтары допісаў паведамляюць прозвішча, поўнацэнна імя і імя па бацьку, паштарную звестку (нумар, дату выдання, кім і каля выдання званы пашпарт, асабісты нумар), асноўнае месца працы, зваротны адрас. Аўтарскія рукапісы не рэзюмуюцца і не вяртаюцца. Меркаванні аўтара могуць не адпавядаць пункту гледжання рэдакцыі. Аўтары нясуць адказнасць за дакладнасць матэрыялаў.

*Матэрыял на правах рэкламы. © “Культура”, 2022.

Наклад 2950. Індэксы 63875, 638752.

Рознічны кошт па дамоўленасці. Падпісана ў друку 09.12.2022 ў 18.00. Замова №2931.

Рэспубліканскае ўнітарнае прадпрыемства “Выдавецтва “Беларускі Дом друку””. 220013, г. Мінск, праспект Незалежнасці, 79/1. ЛП № 02330/106 ад 30.04.2004.

Сайт: www.kultura-info.by
e-mail: kim@kultura-info.by

